

Släkten Fruncks äldre led

– Av Michael Lundholm –

Alltifrån Gustav Erikssons (Vasa) regering och fortsatt under av 1500- och 1600-talen pågick försök att få till stånd en inhemsk förädling av svensk koppar till mässing. Dessa försök var inledningsvis utan framgång och det var först i slutet av 1500-talet som de första av en lång rad mässingsbruk kunde etableras. Många dock med kort varaktighet. Ett av de mer kända är Skultuna mässingsbruk, som etablerades redan 1607; i år alltså för 400 år sedan. Etablerandet av inhemsk mässingsproduktion krävde dock användning av teknik och yrkeskunnande som inte fanns i Sverige. Precis som inom gruv- och järnhanteringen kunde de nya anläggningarna i många fall bara komma till stånd genom en import av entreprenörer och yrkeskunniga arbetare från kontinenten.¹

Bland dessa yrkeskunniga arbetare fanns sannolikt stamfadern till släkten

¹ Utan anspråk på fullständighet finns information om den tidiga svenska mässingsindustrin och olika svenska mässingsbruk hos Dahlgren (1923), Edblad (1979), Erixon (1921a, 1921b, 1935, 1972), Forsberg (1953), Ljung (1957), Malmsten (1939), Norberg (1956), och Sahlin (1934). Erixons och Ljungs bidrag utgör tillsammans *Skultuna bruks historia* i fem band, vilket utkom (delvis postumt) under etnografen Sigurd Erixons redaktörsskap. Inom denna bruks-historia är det främst Ljung (1957) som har något att tillföra om släkten Fruncks äldre led.

Frunck.² Dess första kända medlem var brännugnsmästaren Simon Frunck, känd från 1620 vid Skultuna mässingsbruk, Skultuna, Västmanland. Möjligen var han eller hans okände far den förste i släkten som något tidigare inkom till Sverige om än inte till Skultuna.

Under senare delen av 1700-talet gjorde en av Simon Fruncks sonsonsoner en klassresa, via magistergraden vid Uppsala universitet och en sejour som hovpredikant, och slutade som kyrkoherde i Tillinge och Svinninge församlingar i Uppland: Kristian Frunck (1728–1796). Denna klassresa, från bruksarbetarmiljön i Skultuna till borgerliga kretsar, har gynnat forskningen kring släkten Frunck på flera olika sätt.

För det första uppstod redan under 1700-talet ett intresse kring släkten och dess ursprung. Först ut på plan var Abraham Hülphers som kom med såväl en närmast mytologisk berättelse om släktens ursprung och Simon Fruncks far, som en stamtavla över dessa äldsta led. Likartade redovisningar återkom sedan i en biografi över kyrkoherden Kristian Frunck i Westerås Stifts-Tidningar 1807 samt i en artikel om honom i ett litet herdaminne över präster knutna till hovet sammanställt av kyrkoherden i Arboga Aron Westén (1737–1814). Ytterligare en variation på temat har traderats inom släkten Frunck genom en upppteckning av Carl Daniel Frunck (1779–1845); i det följande benämnd Frunck (<1845). När den borgerliga genealogen började slå igenom i slutet av 1800-talet fanns släkten också redovisad, med i allt väsentligt samma uppgifter om släktens mytologiska ursprung, av såväl av Victor Örnberg 1885 som i Svenska släktkalendern (SSK) 1919 under redaktörskap av Gustav Elgenstierna. Dessutom redovisade man kyrkoherdens i Tillinge avkomlingar, den så kallade Tillingegrenen.

Den första och hittills enda moderna publicerade släktutredningen gjordes dock redan av Karl K:son Lejonhufvud 1909. Jag vill kalla denna utredning modern därför att den dels undvek att redogöra för den mytologiska historien om släktens ursprung, dels i allt väsentligt byggde på uppgifter från kyrkoarkiv som i de allra flesta fall, om än inte alla, visat sig hålla vid kontroll. Dessutom redovisades inte bara Tillingegrenen utan även de så kallade Skultuna- och

² Släktnamnet stavas i källorna omväxlande huvudsakligen Frunck och Frunk. Eftersom stavningen Frunck är den som använts i tidigare publicerade studier om släkten är det den stavningen som används här. Från början av 1700-talet förekommer namnet även som båtsmans- och soldatnamn, men det finns ingen belagd anknytning mellan den släkt som behandlas här och dessa militärer.

Bjurforsgrenarna som blivit kvar vid mässingsbruken i Skultuna och Bjurfors, Norberg.³

För det andra gjorde klassresan att Tillingegrenens medlemmar gifte in sig i andra högreståndssläkter. Det gör att det finns relativt gott om publicerade uppgifter om dessa personer i den genealogiska litteraturen. Det finns också publicerade fotografier och registrerade porträtt.⁴

För det tredje ledde klassresan till korrespondens och andra handlingar som delvis bevarats i olika arkiv. Detta material kommer huvudsakligen från decennierna kring sekelskiftet 1900, även om det också finns material från första halvan av 1800-talet. Detta material innehåller dock inte några genealogiska upplysningar om släktens äldre led utan ger mest personkaraktäristik av brevskrivarna etc.⁵

Det är dock inte enbart på gott som det finns mycket material om släkten Frunck. Det är självfallet delvis på gott eftersom det alltid är lättare att vandra på en upptrampad stig, men också på ont eftersom det inte är självklart att stigen leder rätt. På flera punkter är nämligen de publicerade uppgifterna om släkten Frunck problematiska och ibland också direkt felaktiga. I den mån uppgifterna alls går att kontrollera. Dessa felaktigheter har också fått spridning bland nutida släktforskare

Syftet med denna studie har varit att gå igenom de äldre genealogernas påståenden och konfrontera dem mot primärt källmaterial och på det sättet fastställa en agnatisk stamtavla för släkten Fruncks äldre led i Sverige. Med »släktens äldre led» avses stamfadern Simon Frunck samt hans agnatiska ätt-

³ Strokirk (1920, sid. 169) återger, i samband med sin redovisning om släkten Avelin, uppgifter om släkten Fruncks ursprung men dessa uppgifter är endast en direkt återgivning av ett urval Leijonhufvuds (1909) uppgifter, trots att någon explicit hänvisning till Leijonhufvud inte finns.

⁴ En mycket stor del av detta material har dock inte innehållit några uppgifter om släktens ursprung och äldre led. Utan anspråk på fullständighet innehåller följande verk information om medlemmar av släktens yngre led: Elgenstierna (1931, sid. 47b; 1934, sid. 329a), Esseen (1921, sid. 77f), Frändén & Hasselberg (1953, sid. 209f), Harnesk (1962, sid. 419; 1968, sid. 645), SSK 1920–21 sid. 601, SSK 1927 sid. 433, SSK 1930 sid. 433, SSK 1943, sid. 81, 443, SSK 1950 sid. 752, SSK 1962 sid. 170, SSK 1978 sid. 223, Strömbom (1935, sid. 292), Svenskt porträttgalleri (1901, sid. 66) samt Örnberg (1884, sid. 104; 1889, sid. 352; 1896, sid. 278; 1898, sid. 98f). Näsmark (1995) är ett verk som enligt titeln uteslutande skall handla om släktens yngre led men som inte återfunnits i något bibliotek. En referens till verket finns i Libris.

⁵ Material tillkommet före 1900 finns hos Hartmansdorff (RA), Hildebrand (RA), Klemming (KB), Kugelberg (KB, VaLA), Åberg (KB), och Warburg (KB). Ett arkiv som jag dock inte haft möjlighet att kontrollera för denna undersökning är Gudmund Frunck (UUB).

lingar i fyra led. I praktiken innebär det att jag avgränsar mig till att behandla personer som fötts före 1750.

Flera problemställningar har behövt hanteras i undersökningen:

Det första problemet är påståenden i bland annat den ovan relaterade litteraturen om att släkten Frunck, det tyskklingande namnet till trots, skulle vara en vallonsläkt.

Det andra uppenbara problemet om släktens äldre led är den mytologiska historien om släktens ursprung och Simon Fruncks far. Hülphers (vol 2, fol. 48), Westerås Stifts-Tidningar (1796, sid. 35of), Westén (1814, sid. 639), Frunck (<1845), Örnberg (1886, sid. 147–149) samt SSK (1919, sid. 313–315) återger alla i allt väsentligt samma historia, även om detaljerna varierar, nämligen att Simon Fruncks far skulle varit en militär från Hessen vid namn Nimrod Frunck eller Nimrod von Frunck. Denne skall ha stupat i strid under 1630-talet. Den rimliga frågan är varför sonen till en (eventuellt adlig) tysk militär skulle bli bruksarbetare, specialiserad på mässingstillverkning, i det avlägsna Skultuna? Frågan hänger naturligtvis samman med den första frågan.

Det tredje problemet är att många av den äldre litteraturens påståenden om släktens äldre led, i synnerhet om Simon Fruncks barn och barnbarn, inte är korrekta. Detta gäller i vissa stycken även Leijonhufvuds redovisning trots att han utgick från kyrkoarkiven. Skälet till detta är att han *bara* utgick från kyrkoarkiven. Genom att använda mig av annat primärmaterial kan jag visa på några väsentliga felaktigheter hos Leijonhufvud. Jag kan också ge kompletterande uppgifter om många personer samt dessutom identifiera ett antal personer tillhörande släkten som inte finns omnämnda i de publicerade utredningarna. Ytterligare personer i anslutning till mässingsbruken i Skultuna och Bjurfors som bär namnet Frunck kan också identifieras även om de inte säkert kan placeras in i stamtavlan. För att göra detta redovisar jag de äldre genealogernas påståenden om släktens äldre led i stora drag och de oklarheter och problem som finns i den äldre litteraturen. Dessa frågor diskuteras sedan utifrån vad primärt källmaterial säger.

Slutligen sammanfattas mina resultat i form av en stamtavla för släkten Fruncks äldre led. Ett avslutande avsnitt sammanfattar resultaten och redovisar ett antal problem som fortfarande är olösta.

Det källmaterial som kommit till användning är främst kyrkoarkiv och mantalslängder kompletterat med bouppteckningar och i mindre utsträckning material från andra domstolsarkiv. Dessutom har gjorts en (den mån

saken kan bedömas och med något redovisat undantag) i stort sett fullständig genomgång av dels det arkivmaterial som släkten Frunck själv genererat dels den sekundärlitteratur som finns om släkten; se fotnoterna 4 och 5. Jag har också haft anledning att gå igenom en del allmän litteratur om den svenska och europeiska mässingsindustrin under perioden kring 1600 samt litteratur om valloninvandringen till Sverige.

Huvudresultatet är att den litteratur som finns om släktens äldsta led inte är helt tillförlitlig. I bästa fall beror det på att ett alltför begränsat källmaterial har använts. Men man kan också konstatera ett mer grundläggande problem, nämligen att Victor Örnberg och hans samtida utbildades och verkade under perioden som närmast föregick det källkritiska genombrottet inom svensk historievetenskap. Källor redovisades inte och närmast mytologiska uppgifter vidarebefordrades okritiskt. När man i sin släktforskning stöter på uppgifter publicerade under den borgerliga genealogins genombrott bör dessa därför alltid kontrolleras; även om det är storheter som exempelvis Victor Örnberg som står bakom dem.

Är släkten Frunck en vallonsläkt?

Frågan är inte helt enkel att besvara. Låt oss först konstatera att påståenden om att släkten Frunck skulle ha varit vallonsk är sena och förekommer först hos Leijonhufvud (1909) och ssk 1919.⁶ Uppgiften återkommer i ett par register i Genealogiska Föreningens arkiv. Hjort (GF) upprepar enbart uppgifterna i Leijonhufvud medan Invandrarregister (GF) uppger att släkten skulle vara från Holland men med hänvisning till Leijonhufvud.⁷ Det verkar alltså som om uppgifterna om vallonhärstamning i den genealogiska litteraturen går tillbaka på Leijonhufvud. Eftersom hans påståenden tillkommit tre sekel efter invandringen och saknar redovisad grund kan de lämnas utan avseende.

Därmed är dock frågan *inte* avgjord. Låt oss först se vad litteraturen om valloninvandringen säger. Varken Pehrsson (1905) eller Lindblom (1989–1992) har med namnet Frunck i sina listor över vallonnamn. Inte heller Douhan

⁶ Bäckmark (2005, sid. 324) tar följdriktigt upp släkten som härstammandes från Belgien i sin dokumentation över ursprungsorter för släkter upptagna i ssk.

⁷ Hintze (GF) innehåller visserligen ett kortregister över tyskar i Sverige utom Stockholm som upptar släkten Frunck, men hänvisar enbart till Örnberg (1885). Vissa upplysningar i kortregistret kan dock komma från Appelgren (1968) och/eller Ljung (1957).

(1985) eller antologin Florén & Ternhag (2002) berör namnet, men inget av dessa verk är särskilt inriktat på enskilda släkter eller individer.

Kilbom (1958, sid. 333) har visserligen med namnet i sin lista över »namn på invandrare från vallonområdena» och nämner Simon Frunck. De namn Kilbom tillför i förhållande till Pehrsson (1905) har emellertid främst ihopsamlats från telefonkataloger (sid 330). Kilbom (1958, sid. 244) konstaterar dessutom att de flesta invandrarna till mässingsbruken i Skultuna, Norrköping och Nyköping säkert var tyskar, förmodligen från den tyska mässingsindustrins centrum i Aachen och Stolberg.

Appelgren (1968, sid. 269) tar också upp namnet Frunck under rubriken »Diverse namn». Han konstaterar att namnet förmodligen är tyskt. Appelgren nämner mässingsbrännaren Hannes Fruncken från Hessen, verksam 1622 i Nyköping sedan sex år (av Ljung (1957, sid. 26) omnämnd som Hans Froncke) samt Simon Frunck som 1623 vistats i Nyköping.⁸

Kontroll av dessa källor ger vid handen följande: Den 8 juli 1622 skriver Willem Giliusson de Besche kontrakt med ett antal arbetare från det område som idag är Förbundsrepubliken Tyskland.⁹ De skall arbeta vid Nyköpings mässingsbruk. Med på listan finns kopparmästaren Arnold Düppengiesser, vars familj var välkänd bland mässingstillverkarna i Aachen, men därefter kommer mässingsbrännaren Hannes Fruncken från Hessen.¹⁰ Övriga arbetare upptagna i kontraktet uppges komma från Lybeck, Braunschweig, Vogtland och Meissen, men flera saknar uppgiven hemort.¹¹

I räkenskaper för Nyköpings bruk framgår det dessutom att brännaren Hans Frunck och hans dräng samt Simon Frunck arbetat vid mässingsbruket någon gång under perioden 13 september 1622–28 juli 1623. I räkenskaperna för perioden 28 juli 1623–februari 1624 förekommer varken Hans Frunck eller Simon Frunck.¹²

Det finns också samtida evidens från Västmanland att släkten skulle vara

⁸ Appelgren åberopar Leufstaarkivet kartong 42, kontrakt #36 och kartong 50 medan Ljung enbart åberopar kartong 50.

⁹ Om släkten de Besche se SBL 10.

¹⁰ Möjligen är detta Arnold Doppengiesser dy. Om far och son Arnold Doppengiesser se SBL 11.

¹¹ Leufstaarkivet kartong 42, kontrakt #36. Leufstaarkivet är en fysisk avknoppning av Lövssta bruksarkiv och förvaras på Riksarkivet. Det tillkom när riksantikvarien Dahlgren skrev sitt biografi över Louis de Geer, Dahlgren (1923).

¹² Leufstaarkivet kartong 50.

tysk. Ljung (1957, sid. 26) meddelar följande: De första bruksarbetarnas vid Skultuna mässingsbruk förhållande till kyrkan var oregerat. De betalade inga avgifter till kyrkan och stod utanför sakramenten. Bruksägaren har då vänt sig till Västerås domkapitel för att bruksarbetarna skall inlemmas i den kyrkliga gemenskapen. Detta var dock inte problemfritt eftersom det inte var självklart att bruksarbetarna var lutheraner. En visitation eller ett förhör sker 1620. Bruksarbetarna förklarade då att de var lutheraner och de anger också sina namn och sin hemort:

»Simon Fruncke Hesus mäst vppfödd här i Swerighe».¹³

Simon Frunck uppgav alltså att han var från Hessen men huvudsakligen vuxit upp i Sverige. Han uppger alltså samma hemort som Hans Frunck i Nyköping skall ha haft. Vi skall också i nästa avsnitt se att de mytologiska historierna kring släkten knyter den till Hessen. Även de övriga bruksarbetarna uppgav sig komma från Tyskland.

Frågan är hur trovärdiga dessa uppgifter är? Man skulle kunna tänka sig att en katolsk eller reformert arbetare i Sverige kan ha haft skäl att falskt uppge att han kom ifrån ett område som domineras av lutheraner. Skälet till detta skulle kunna vara den lutherska ortodoxi som växte fram i Sverige under början av 1600-talet. Hessen tillhörde under denna period de stabilt lutherska områdena och det var i så fall säkrare att uppge att man kommer därifrån eller från andra lutherska områden. Mot detta kan man dock anföra att det, enligt Pehrsson (1905), i Skultuna inte verkar ha funnits några reformerta tendenser under 1600-talet. Ortodoxins repressiva tendenser skall heller inte överdrivas. Det fanns i vart fall gentemot de icke-lutheraner som lydde under svenska kronan (till exempel invandrade arbetare och ortodoxa ryssar), en betydande tolerans som bottnade i föreställningen att endast Gud rådde över människans samvete.¹⁴ Sannolikt finns det därför ingen grund att tro att uppgiften om ett ursprung i Hessen skulle vara betingad av religiösa skäl.

Det var emellertid Aachen och grannstaden Stolberg som var centralorter för den europeiska mässingsindustrin i slutet av 1500-talet och början av 1600-talet.¹⁵ Och det är till Aachen många till Sverige invandrade entreprenörer

¹³ Ljung (1957, sid. 26). Den källa Ljung åberopar är Västerås domkapitels protokoll fol. 75.

¹⁴ Holmquist (1939, sid. 72f).

¹⁵ Peltzer (1908) och Pohl (1977).

inom den tidiga svenska mässingsindustrin kan knytas. Exempelvis Dop-pengiesser (se ovan), Momma och de Try. Willem de Besche värvade också genom Louis de Geer mässingsarbetare företrädevis från Aachen.¹⁶ Många av de i Aachen verksamma mässingsmästarna tillhörde dock släkter som tidigare under 1400-talet invandrat från Vallonien, särskilt Dinant efter den burgundiske hertigens, Karl den djärve, plundring av staden 1466.¹⁷

Aachen ligger i västra Tyskland ett par tre mil öster om floden Maas. Området gränsar alltså till Vallonien. Avståndet från Aachen till Liège är mindre än fem mil fågelvägen. Läget i nuvarande västra Tyskland gjorde att området under 1500-talet var utsatt för reformerta influenser. Den katolska motreformationen under senare delen av 1500-talet gjorde dock att området kom att tillhöra de katolska, i vart fall efter 1625. De flesta mässingsarbetarna var reformerta eller i vart fall protestantiska. Den protestantiska dominansen ökade under 1500-talet. Efter hand skedde dock en viss emigration av mässingsarbetare, särskilt till Holland, Pfalz, Hessen och Hansastäderna. Det är dock inte klarlagt att emigrationen hade religiösa förtecken eftersom många fanns kvar i Aachen ännu i mitten av 1600-talet.¹⁸

Det är alltså möjligt att en till Sverige invandrad mässingsarbetare under sent 1500-tal och tidigt 1600-tal ursprungligen kom från Aachen (kanske en generation tidigare) även om emigration gick över någon annan ort eller region som till exempel Hessen.

För att sammanfatta: Här finns alltså en samtida uppgift från Simon Frunck själv, nämligen att ha skulle ha kommit från Hessen. Uppgiften är inte osannolik och den korrboreras dessutom av de samtida uppgifterna från Nyköpings mässingsbruk. Det finns inga skäl att tro att Simon Frunck, till exempel på grund av religionen, skulle ha dolt det rätta förhållandet. Allmän information om den europeiska mässingsindustrin och dess arbetares flyttmönster visar dock att ett ursprung i Aachen eller Dinant, någon eller några generationer tidigare, är en hypotetisk möjlighet. Det är dock värt att framhålla att jag inte funnit någon evidens som binder släkten Frunck till någon annan ort än Hessen.

¹⁶ Op cit samt Dahlgren (1923, sid. 398f)

¹⁷ Se särskilt Peltzer (1908, sid. 297f samt bilaga 8) samt German periodicals (1911, sid. 185). Man kan till exempel konstatera att termen *dinanderies* idag förekommer i betydelsen *mässingsarbeten* på grund av stadens dåtida betydelse för denna industri.

¹⁸ Peltzer (1908, sid. 376f, 385), Pohl (1977, sid. 238ff), Westermann (1997, sid. 104f) samt Schilling (2002, sid. 70f).

Den illusoriske Nimrod von Frunck

Första omnämmandet av Simon Frunck i Skultuna sker alltså 1620 och han nämns som M[ästare] första gången 1625 i samband med att han fungerar som fadder, vilket i och för sig inte utesluter att han kan ha varit mästare innan.¹⁹ Ljung konstaterar också att Simon Fruncks son Karl Frunck (se Familj 3 längre fram) även var brännugnsmästare och menar att nationalitetsbeteckningarna samt yrkena visar att Hannes Froncken (se ovan) samt Simon Frunck med all sannolikhet var släkt och troligen bröder:

»Yrkesspecialiteten har gått i arv inom familjen, något som är ganska vanligt inom yrken, som krävde en mera specialiserad fackkunskap. [...] Troligen har hans [Simon Fruncks far] varit brännugnsmästare vid något av de äldre svenska mässingsbruken, t.ex. Högen vid Arboga.» Ljung (1957, sid. 26)

I tillägg till detta kan man konstatera att Simon Fruncks söner Simon Simonsson Frunck och Anders Simonsson Frunck, vilka var okända för Ljung, också var brännugnsmästare; se Familj 2 och Familj 7.

I perspektiv av detta blir påståendena om att den i övrigt okände militären Nimrod Frunck eller Nimrod von Frunck skulle ha varit hans far något märkliga. Låt oss se vad som påstås om honom. Han dyker först upp i form av Nimrod Frunck (utan adligt *von*) hos Abraham Hülphers (1734–1798):

»Nimrod Frunck f i Hesen Cassel
öfverste och sidst General i samma tjenst
stupade i tyska kriget med hertigen
Bernhard af Veimar på 1630 talet.
haft 3 söner förfarne i Bergsvetenskapen,
hvilke på 1630-talet kommit til Sverige
och där bidragit til Massingsbrukens
inrättning. Efter faderns död hafv=
de alla rest åter till Tyskland, men
af dem kom åter till Sverge Simon
den 2da begaf sig til Norige och där
inrättade mässingsbruk, men dog barnlös.

¹⁹ Skultuna C:1 sid. 57.

den 3de stadnade qvar i Hessen och Ober=
k[?]en och inrättade ma[ssingsbruk?].»²⁰

Exakt när Abraham Hülphers insamlade sina uppgifter är oklart. Vem som är hans uppgiftslämnare är heller inte klart men en rimlig hypotes är att det var den ovan nämnde kyrkoherden i Tillinge Kristian Frunck. Bortsätt från att männen är jämnåriga och samtida är de också geografiskt nära varandra från 1770 då Kristian Frunck tillträdde kyrkoherdetjänsten i Tillinge.

De första dödsrunorna över Kristian Frunck (Westerås Stifts-Tidningar (1796, sid. 802) och Upsala Ärke-Stiftstidningar (1796, sid. 181) innehåller inga upplysningar om hans släkt.²¹ Men ett decennium senare publiceras återigen en runa eller snarare biografi. Det är Westerås Stifts-Tidningar (1807, sid. 350ff) som meddelar följande variation på temat från Hülphers i en osignerad notis:

»StamFadren Nimrod Frunck från Hessen Cassel war Öfwerste wid Hessiska Trupparne uti det longwariga tyska kriget, hwaruti ock denne stupade jemte Hertig Bernhard af Wimar. Storwördigst i åminnelse Konung GUSTAF ADOLPH, som alltid wisat denne hjelte mycken nåd, skickade dess 3:ne Söner, alla förfarne i Bergs-Wetenskapen till Swerige för att här förädla i synnerhet Mässings tillwärkningar. [...] Wid Fadrens död reste väl de 3 bröderne tillbaka till Tyskland men Simon återkom tagande sin Bostad wid Skultuna, hwareft han ock afled 104 år gammal, [...]»²²

Några år senare kommer herdaminnet Westén (1814, sid. 639 ff) som innehåller likartade, om än i detaljerna ibland avvikande, beskrivningar om släktens ursprung:

»Släkten Frunck, härstammar ifrån en Capitain i Hessisk tjenst wid namn Nimrod von Frunck, hvilkens Tre söner väl förfarne i Bergs-Vetenskapen och Mechaniquen inkommo till Sverige under Konung Gustaf Adolphs regering, för att

²⁰ Hülphers 2, fol. 48. Tack Helena Nordbäck och Chris Henning för hjälp med transkriberingen.

²¹ Om Sorgbrev (1796) innehåller några uppgifter om släktens ursprung har inte kunnat kontrolleras.

²² Westerås Stifts-Tidningar (1807, sid. 350f).

iståndsätta och förbättra Messings-Bruken. Faderns död i en Bataille, återkallade dem tillbaka åt Hessen-Cassel, men en af dem återkom sedan hit och blef död vid Skultuna 104 år gammel.»²³

Westén uppger dessutom Kristian Fruncks »...i lifstiden meddelte underättelser» som källa. Förmodligen kände Aron Westén och Kristian Frunck varandra mycket väl: Åren 1749–1755 var de samtida vid Uppsala universitet. Kristian Frunck var dessutom ordinarie hovpredikant 1766–1770 medan Aron Westén 1767–1774 var hovpredikant hos kronprins Gustaf.²⁴

Ytterligare en version finns i Frunck (<1845). Denna text skall först ha nedtecknats av Karl Daniel Frunck (1779–1845), son till kyrkoherden i Tillinge.²⁵ Manuskriptet skall ha funnits i en tysk bok och sedan skrivits av 1869 av Kristian Jakob Frunck (1846–1903), sonson till Karl Daniel.²⁶ Denna text berättar i allt väsentligt samma historia även om detaljerna ibland avviker från övriga och berättelsen i vissa stycken är mer utbroderad och detaljerad:

»Nimrod von Frunck, född i Hessen, Cassel blev överste för ett regemente i Hessen, Cassel sedan han förut tjenat flera regementen och slutligen General, begagnades i början af Tyska kriget 1630 och stupade i nämnda krig tillika med Hertig Bernhard af Weimar 1639. Något härom är i en Westråstidning för 17. infört ehuru ofullständigt och ej pålitligt. I ----- läses denne Nimrod byggt fästningsverk, vallar finnes ännu kvar jemte ett hus, hvarpå läses 'Frunckens gård' och framför detta hus af sten är en stor slät plan. Denne Nimrod hade tre söner, väl förfarne i krigsvetenskap och Mekanik, hvilka 1630 ef. Följande året kommo till Sverige för att upphjelpa elhissningsverken. Men efter faderns död reste alla tre ur Riket, dock övertalades hans son Simon med många löften att återkomma till Sverige. Den andre skall kommit till Danmark att i Norge inrätta messingsbruk, men dött i början av sin ditkomst, barnlös. Den tredje åter har stannar i Hessen i Ober Hauffringen och der gjort vackra inrättningar i Manufaktur. Samma mekanismer och inrättningar, som dessa föranstaltat vid Svenska messingsbruk.»

²³ Westén (1814, sid. 639). De uppgifter som förmedlas (och inte förmedlas) av Westén återkommer också i Klercker (кв) som alltså troligen helt bygger på Westén.

²⁴ Westén (1814, sid. 650), Wenström (1850, sid. v), Hofberg (1906, sid. 710), Leijonhufvud (1909, sid. 592), Carlsson (1919–1923, sid. 361) och Svenska män och kvinnor (1955, sid. 286).

²⁵ Leijonhufvud (1909, sid. 592).

²⁶ Leijonhufvud (1909, sid. 593f).

Citatet är exakt från den avskrift som kommit mig tillhanda. Uppenbarligen har det på vägen uppstått transskriptionsfel. Att *krigsvetenskap* sannolikt bör vara *bergsvetenskap* och *elhissningsverken* bör vara *messingsverken* är de mest tydliga. Intressant är den tydliga hänvisningen till Westerås Stiftstidning.

Det finns ett starkt beroende mellan dessa dokument som sannolikt beror på att de alla har en gemensam källa, sannolikt Kristinan Frunck eller någon i hans familj. Trots variationen i detaljer om den mytiske Nimrod, detaljer som ej kan verifieras, kan man konstatera samstämmighet om tre bröder varav en stannar i Sverige och ett ursprung i Hessen. Hans Frunck i Nyköping är sannolikt en av dessa bröder. Både han och Simon uppges dessutom av samstämmiga samtida källor komma från Hessen.

Örnberg (1885) och ssk 1919 återger liknande uppgifter, men man kan konstatera att de inte tillför något nytt. Tvärtom tyder de meddelade uppgifterna samt formuleringarna på ett starkt beroende på en eller flera av de första versionerna ovan.

Vad är nu sant i detta? Låt oss konstatera att militären Nimrod (von) Frunck rimligtvis bör avföras från stamtavlan. Det finns flera skäl för detta:

För det första finns det inget skäl till att man bör fästa någon tilltro till Hülphers med flera uppgifter eftersom de är tillkomna över ett sekel efter det att Nimrod Frunck skulle ha avlidit. Jag misstänker starkt att det är klassresenären Kristian Frunck som är upphovsman till historien om Nimrod Frunck, dvs att han helt enkelt fabricerat den för att bättra på sin familjs historia.

För det andra finns det ingenting i namnskicket i denna släkt som talar för Nimrods existens. I generationerna efter Simon Frunck dominerar namnen Simon, Kristian, Johan och Karl helt och hållet bland släktens män och pojkar i de äldre leden. Bland dem som får barn Simon, Kristian och Karl. Totalt har över 60 procent av männen som återfinns i den rekonstruerade stamtavlan nedan (19 av 31 individer) något av dessa fyra namn. Nimrod förekommer enbart en gång och det är först i generation 4 med födelseår så sent som 1735. Han är kusin till kyrkoherden i Tillinge och avlider bara sju år gammal redan 1742. Därefter har jag bara hittat namnet hos två personer inom släkten Frunck.²⁷ Permutationer av namnet Nimrod, som Nimrodina, Mindor och Dormin, förekommer dock bland kyrkoherdens i Tillinge barnbarn och generationerna därefter. Visserligen var den så kallade bundna namngivningen

²⁷ Angående dessa två personer se Leijonhufvud (1909, sid. 592 och 594). Nimrod förekommer inte heller inom släkten i SBF1890, SBF1980 eller SDB3.

(det vill säga att man uppkallar barnen efter äldre släktingar) aldrig helt bunden; se till exempel Sikeborg (1995, fotnot 3) och Skogsjö (1995a). Däremot var sannolikheten relativt hög att man valde en äldre släktings (fars, farfars, morfars etc) dopnamn för de äldsta sönerna. Hade Nimrod Frunck existerat förväntar man sig att hans namn borde ha varit betydligt vanligare i släkten än det faktiskt är; det vill säga fler än 1 person av 31 borde ha burit namnet. Namnet Nimrod är i själva verket en kuriositet inom släkten.

För det fjärde är det som redan nämnts ytterst osannolikt att en adlig militärs söner skulle vara högt kvalificerade yrkesarbetare inom mässingsindustrin. Den typ av yrkesskicklighet som en brännugnsmästare hade förvärvades under många gesällår och oftast under fadern som mästare. Dessutom var Simon Frunck aktiv vid Skultuna mässingsbruk uppemot 20 år innan den påstådde fadern skulle ha avlidit 1639. Det synes rimligare om han hade velat komma sig upp i världen under fadern, hade denne varit militär involverad i det tyska kriget, hade detta skett där snarare än i den europeiska avkroken Skultuna. Vi kan också konstatera att Ljung (1957, sid. 26) gissar att Simon Fruncks far varit brännugnsmästare vid något av de äldre svenska mässingsbruken, troligen i Arboga.²⁸

För det femte verkar det inte finnas något omnämnande av någon Nimrod Frunck i tyska genealogiska standardverk.²⁹

Frågan om Nimrod von Fruncks existens är ett indiciemål: Det finns alltså inga samtida eller annan evidens för *hans* existens men många skäl för att betvivla den. Tyvärr finns det heller ingen direkt evidens om någon annan far till Simon Frunck som gör att vi kan avfärda hypotesen om militären Nimrod Fruncks existens.

Det mest sannolika verkar vara att historien om militären Nimrod Frunck är en efterhandskonstruktion, möjligen baserad på namngivningen av den

²⁸ Årtalet 1639 nämns av Frunck (<1845) och ssk (1919). Möjligen baseras denna slutsats på att Westerås Stifts-Tidningar nämner att Nimrod Frunck stupad tillsammans med hertig Bernhard av Weimar samt informationen att denne stupade i strid 18 april 1639. Angående liknande påståenden om en föregivet adlig bakgrund för släkten de Besche, som inkom till i Sverige vid samma tidpunkt och som sedan adlades i Sverige, se diskussionen i Kilbom (1958, sid. 170f).

²⁹ Följande verk saknar information om honom: Allgemeine Deutsche Biographie (1878, 1968), Kneschke (1929), von Hueck (1975), Neue Deutsche Biographie (1996), Deutscher Biographischer Index (1998), Deutsche Biographischer Enzyklopädie (1999), och von Hueck (2000).

förste Nimrod Frunck född 1735, för att förgylla kyrkoherdens i Tillinge anor. Givet frånvaron av namnet Nimrod i de tidigaste generationerna är nämligen de första uppgifterna om generalen Nimrod misstänkt synkrona med första förekomsten av namnet Nimrod inom släkten. Tills dess att samtida evidens för att militären Nimrod von Frunck har existerat och var far till Simon Frunck påvisas bör han avföras från släkten Fruncks stamtavla.

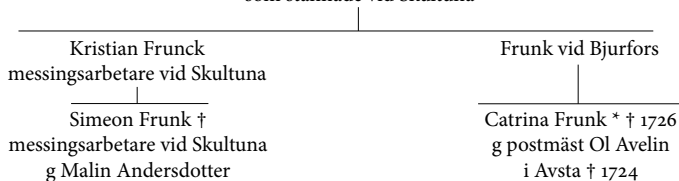
De äldre genealogernas påståenden

Vi övergår nu till att redovisa vad de äldre genealogerna har haft att säga om släktens äldre led och vilka problem som är behäftade med dem.

Vi börjar med Hülphers vars uppgifter redovisas i stamtavlan i Figur 1. Uppgiften om Katarina Frunck knyter ihop denna stamtavla med Hülphers stamtavla över släkten Avelin. Frågan om Katarina Frunck behandlas nedan. Hülphers uppger att Simon Frunck var gift två gånger. Det här är ett problem eftersom primärkällorna, som vi skall se, bara känner till ett äktenskap med en Katarina.³⁰

Figur 1: Släkten Fruncks äldre led enligt Hülphers

Simon Frunk vid Skultuna mässingsbruk In anectot.
Genea Frunkia g. 1 mäd en tyska hade femm söner
som komo åt Biurfors 2 mäd en svänka hade 2 söner
som stannade vid Skultuna

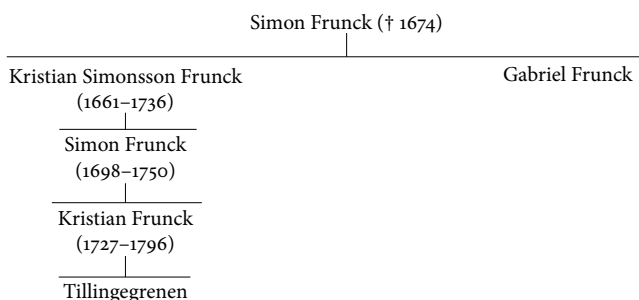

Stiftstidningarna och det ovan refererade herdaminnet har inget att säga om Simon Fruncks avkomlingar. Låt oss därför i tur och ordning gå igenom vad Frunck (<1845), Örnberg (1885), Leijonhufvud (1909) och SSK (1919) har att berätta om släktens äldre led, givet att vi utesluter Nimrod Frunck från deras redovisning.

Först ut är uppgifterna i den inom släkten traderade texten:

³⁰ Hülphers 2, fol 48. Uppgiften om Katarina Fruncks äktenskap med Olof Avelin återfinns också i stamtavlan över släkten Avelin (Hülphers 4, sid 6). I stamtavlan finns också angivet, fast med en annan hand än den övriga texten, att Simon Frunck blev 104 år gammal. Den uppgiften har därför sannolikt tillkommit i efterhand och återgår förmodligen på Westén.

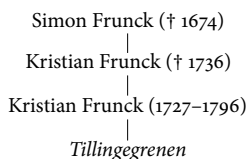
Figur 2: Släkten Fruncks äldre led enligt Frunck (<1845).

Uppgifterna om två äktenskap för Simon Frunck (död 1674) där Bjurforsgrenen härstammar från det ena äktenskapet återkommer även här även om uppgifterna om Olof Avelin saknas. I tillägg till Hülphers förs Kristian Frunck (1727–1796) in i stamtavlan.

Därefter kommer Örnbergs magra stamtavla. Huvuddelen av släktartikeln ägnas sedan åt den så kallade Tillingegrenen av släkten, en benämning Örnberg var först att mynta:

Figur 3: Släkten Fruncks äldre led enligt Örnberg (1885).

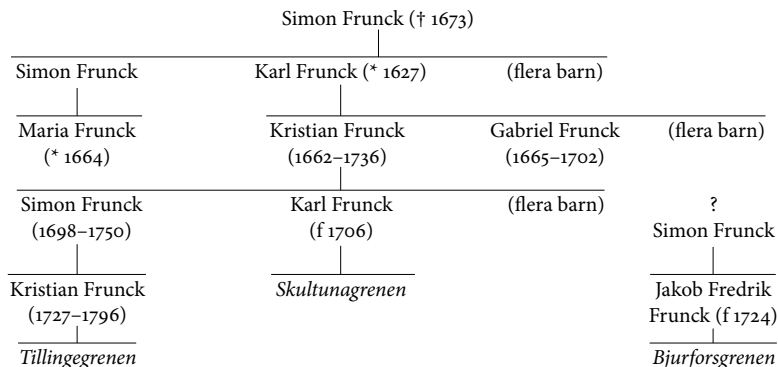

Här ser vi en avvikelse i generationerna jämfört med de två tidigare; Simon Frunck (1698–1750) saknas.

Örnberg ger inga källhänvisningar. Inte heller Örnbergs efterlämnade handlingar innehåller några uppgifter om släkten Frunck eller något om varifrån Örnberg hämtat sina uppgifter. Örnbergs eget exemplar av Örnberg (1885), som innehåller en rad korrigeringar och tillägg om olika personer och

släkter som är upptagna i volymen, innehåller heller inte någon ytterligare information om släkten Fruncks ursprung eller äldre led.³¹

Figur 4: Släkten Fruncks äldre led enligt Leijonhufvud (1909)

Vi övergår till Leijonhufvuds presentation av släkten i grafisk form som återfinns i Figur 4. Leijonhufvud är den som introducerar benämningarna Skultunagrenen och Bjurforsgrenen. Den i stamtavlan antydda ancienniteten mellan Tillinge- och Skultunagrenarna följer Leijonhufvud. Leijonhufvud redovisar också hur Tillinge- och Skultunagrenarna hänger samman. Bjurforsgrenen redovisas sist utan samband med övriga grenar.³²

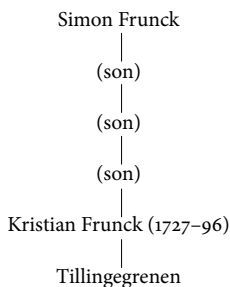
Leijonhufvuds presentation upptar fler generationer (en eller två beroende på vem man jämför med ovan) inom släktens äldre led. I generationen efter Simon Frunck finner vi nu två bröder Simon och Karl Frunck. Konsekvensen är att Kristian Frunck (1662–1736) hos Leijonhufvud är sonson till Simon Frunck och son till Karl Frunck.

SSK (1919) redovisning av släktens äldre led framgår av Figur 5 som överensstämmer med Leijonhufvuds men är mer summarisk. Trots att SSK vad gäller formuleringar kan visas hämta information som ursprungligen kommer från Hülphers är Örnberg den enda källa som redovisas.

³¹ Örnbergska samlingen, volym 10. Denna volym omfattar bland annat släkter på F. Örnbergs eget exemplar av Örnberg (1885) förvaras hos landsarkivarien vid VaLa.

³² Många individer av släkten redovisas av Leijonhufvud som jag inte nämner här. De flesta avhandlas i stamtavlan i avsnitt 5.

Figur 5: Släkten Fruncks äldre led enligt ssk (1919).

Leijonhufvuds redovisning är den mest fullödiga även om den också inte behöver vara helt korrekt. Sammanfattningsvis har jag konstaterat följande större problem med den:

- Simon Frunck har på några punkter med största sannolikhet blandats samman med sin namne och (förmodade) son Simon Simonsson Frunck.
- Kristian Frunck (död 1736) anges i den äldre litteraturen vara son till Karl [Simonsson] Frunck. Jag skall visa att detta påstående är fel och att han istället med största säkerhet är son till Simon Simonsson Frunck.³³
- Bjurforsgrenen kunde inte relateras till släktens övriga grenar eftersom de första källorna från kyrkoarkivet har något att berätta först en bit in på 1700-talet. Med mantalslängder kan jag belägga släkten i Bjurfors från 1669 och kommer även att kunna göra *sannolikt* att Bjurforsgrenen härstammar från Simon Simonsson Frunck och är släktens äldre gren.

Därutöver kommer jag att på ett antal mindre punkter (datum med mera) att korrigera Leijonhufvud. Jag kommer också att behandla frågan om Simon Fruncks äktenskap. De äldre genealogerna, samt även Strokirk (1920, sid. 169), Hedberg (1949, sid. 223) och Ericsson (1996), nämner också individer med namnet Frunck vilkas exakta plats i stamtavlan är osäker. Dessa behandlas även nedan tillsammans flera andra nyfunna personer med släktnamnet.

Rekonstruktion

Källmaterialet om Simon Frunck kan delas in i olika perioder:

- En tidig period, före 1637, då benämningarna *Simon Frunck* eller *Simon* används; oftast

³³ Patronymika skrivs ut när personen i källmaterialet någon gång belagts med det. Jag anger patronymika inom hakparantes om det inte är belagt i källorna men följer av födelsenotis eller är en följd av en slutledning från min sida.

med epitet *M[äster]*. Denna period är i allt väsentligt oproblematisk då det med största säkerhet är en och samma person (med samma hustru) som åsyftas i samtliga källor.

- En längre period 1637–1647 då källbelägg helt saknas.
- En mellanperiod 1648–1664 då flera olika benämningar används, bland andra *Simon Frunck*, *Gammal M[äster] Simon Frunck*, *Simon Frunck Junior* samt *Unge M[äster] Simon Frunck*.
- En kortare period 1665–1668 då källbelägg helt saknas.
- En avslutande period 1669–1674 då uteslutande benämningen *M[äster] Simon Frunck* används.

Den periodvisa frånvaron av belägg beror på att kyrkböcker periodvis saknas och att mantalslängderna före 1669 bara undantagsvis redovisar bruksarbetarna i Skultuna individuellt (alternativt redovisas de som ett kollektiv eller inte alls). Kontinuitet i redovisningen finns först från 1669 vad avser mantalslängderna och från 1690-talet vad avser kyrkobokföringen i Skultuna.

Perioden före 1637

Under perioden finns många belägg för Simon Frunck. Beläggen är spridda kontinuerligt över perioden från 1620 till 1637. Belägget från 1620 är det redan anförda protokollet från Västerås domkapitel. Därutöver finns de redan anförda beläggen från Nyköpings bruk 1622–1623. Därefter följer flera belägg från Skultunas första födelse-, vigsel- och dödböcker för Simon Frunck:

- Han finns angiven som far tillsammans med h[ustru] Katrina ett antal gånger mellan 1622 och 1636 och i samtliga fall är mässingsbruket, Skultuna födelse- eller dödsort. Bland dessa kan vi notera sonen Karl, född 25 februari 1627, som är den ende som kunnat beläggas i andra källor samt därutöver sonen Kristian född 1629.³⁴
- Han förekommer som gudfar till andra barn ett antal gånger under perioden 1624–1634 och hans hustru ett antal gånger under perioden 1623–1635.³⁵
- Hans dotter Maria gifter sig den 11 februari 1635 med Casten Koon, son till Karl Kon.³⁶ Maria Frunck bör alltså rimligen ha varit född senast 1620, kanske mer sannolikt före 1615.³⁷ Rimligen bör Simon Frunck därför ha fötts senast år 1600 men mer sannolikt före 1595.

³⁴ Skultuna C:1 sid. 53, 56, 60, 64, 72, 74, 78, 105, 109.

³⁵ Skultuna C:1 sid. 54, 57–63, 67, och 76.

³⁶ Jmf Ljung (1957, sid. 42). Leijonhufvuds (1909, sid. 591) tolkning är felaktig. Vid tolkningen av denna notis har jag haft stor hjälp av Christina Norén Svensson, Per-Åke Svensson, Leif Nygård, Bengt-Göran Nilsson, Sven-Ove Brattström, Birgitta van Deetjen och Stenåke Petersson.

³⁷ Stadin (2005, sid. 576) hävdar att 25 år eller äldre var en vanlig giftermålsålder bland allmogens kvinnor under 1600-talet; för män 30 år eller äldre. Ju bättre ekonomiska omständigheter kontrahenterna hade desto lägre giftermålsålder. Om dessa åldrar tillämpas på Maria och Simon skulle de vara födda betydligt tidigare än vad som angetts här.

Här kan vi konstatera att Simon Frunck finns omnämnd med endast en hustru, Katarina [Katrina].

Om vi lämnar Skultuna kyrkoarkiv förekommer Simon Frunck i 1636 års mantalslängd.³⁸ I marginalen meddelas att han »Hafuer förlof». Ljung (1957, sid. 32) meddelar att Simon Frunck tidvis arbetat i Nyköping, men det kan förstås syfta på perioden 1622–3. Det angivna mantalet är 2, men detta tillför ingen ny information eftersom vi redan genom en födelsenotis visste att hustrun Katarina levde 1636.³⁹

Simon Frunck skall dessutom under en kortare period under 1632 tillsammans med Kort Helmes av kronan ha arrenderat Skultuna mässingsbruk. Kontraktet var på fem år men skall ha upphört efter ungefär ett halvt år eftersom nya arrendatorer finns från slutet av 1632.⁴⁰

Det belägg från denna period som återstår att ta upp består av den donation till Skultuna kyrka som han tillsammans med några andra personer gjort 1633. Donationen var en mässingskrona som fortfarande skall hänga i mittskeppet i kyrkan. Den har enligt Erixon (1921, sid. 101f) följande inskription:⁴¹

»A:o 1633
SIMEN WR
UNC KORT
HELMS HIN
RICH GROP
CHRISTOFER
FORMAN
HAR FOR
ERET DE
SE KRONE
TIL OMINSE»

Detta avslutar beläggen under perioden före 1637.

³⁸ Västmanlands läns mantalslängd 1636 fol. 603.

³⁹ Den källa som åberopas är den tidigare nämnda Leufstasamlingen, kartong 50.

⁴⁰ Ljung (1957, sid. 44).

⁴¹ En bild på kronan återfinns i Ljung (1957, sid. 60).

Perioden 1648–1664

Beläggen under denna period kan indelas i två grupper; dels fem belägg från Sura 1648–1661 och dels tre belägg från Skultuna 1653–1664.⁴²

Från Sura finns följande belägg om givna föräringsspenningar:⁴³

- 1648: M Simon vid mässingsbruket
- 1650: Mr Simon ibidem [= mässingsbruket]
- 1651: Simon Simonsson vid bruket
- 1656: M Simon vid mässingsbruket
- 1661: Ung Mr Simon Frunck vid mässingsbruket

Huruvida vi har att göra med en eller två personer är inte helt klart. Förmodligen avser dock samtliga belägg samma person, nämligen mästern Simon Simonsson Frunck vid mässingsbruket. Simon Simonsson Frunck finns inte i mantalslängderna för Sura och Ramnäs socknar under denna period. Det finns heller inga spår av honom i Suras första ministrialbok som startar 1656. Han har därför sannolikt arbetat i Sura men haft sin hemvist i Skultuna.

Från Skultuna finns endast tre belägg; två från mantalslängder 1653 och 1654 samt en födelsenotis från 1664.⁴⁴ Perioden 1655–1663 är således utan belägg i Skultuna. Dessa tre belägg är dock av samma karaktär varför de behandlas i ett sammanhang. De visar nämligen att vi vid dessa tillfällen har att göra med två stycken olika Simon Frunck.

Mantalslängden för 1653 upptar två stycken Simon Frunck och en Karl Frunck:⁴⁵

»Gammal M Simon Frunck 2
Unge M Simon Frunck 2
M Carl Frunck 3»

Redovisningen avslöjar att de tre alla var huvudmän för var sitt hushåll; sannolikt gifta. Samtliga benämns M[mäster], med vilket sannolikt avses

⁴² Göran Ekberg har vänligen försett mig med beläggen från Sura.

⁴³ Ramnäs LLa:2 sid 34, 38 och 39 samt Sura LI:2 sid 2 och 20. Uppgifterna från Ramnäs kyrkoarkiv avser dock kyrkoräkenskaper för Sura.

⁴⁴ Det är Riksarkivets exemplar av mantalslängderna som här redovisas. I Landskontorets exemplar saknas antingen mässingsbruket eller finns angivet som ett kollektiv tom 1670.

⁴⁵ Mantalslängder, Västmanlands län 1653, fol. 59v.

brännugnsmästare. Även mantalslängden 1654 upptar två Simon Frunck och en Karl Frunck:⁴⁶

»Ms Simon Frunck 1
Simon Frunck Junior 2
Carl Frunck 2»

Här har antalet angivna mantal sjunkit för den äldre Simon och för Karl. En möjlighet är att den äldre Simons hustru avlidit, men det kan också vara så att antalet hushållsmedlemmar ändrats på annat sätt och att hustrun avlidit redan tidigare. Bara den Simon, som med största säkerhet är den äldre, benämns mäster. Det sista belägget under denna period upptar bara den yngre Simon Frunck genom en födelsenotis från 1664:⁴⁷

»Unge M Simon Fruncks dotter Maria»

Vi har visserligen inget direkt belägg för att den äldre Simon fortfarande är livet 1664, men det är enligt min mening en rimlig slutsats eftersom det finns ett behov av att klargöra att det är den unge Simon Frunck och inte den gamle som är far till Maria Frunck. Alternativt kan man tänka sig att den äldre avlidit helt nyligen.

Frågan är då vilken relation som finns mellan den äldre och den yngre Simon Frunck? Leijonhufvud (1909, sid. 589) utgår från att vi har att göra med far och son utan att närmare argumentera. Leijonhufvud skriver, med anledning av Marias födelsenotis, att Simon senare kallas *unge mäster Simon Wrunck*, men jag har inte lyckats klargöra vilken källa som då avses.

Om det inte skulle röra sig om far och son skulle det krävas att det fanns till exempel en bror eller annan släkting till den äldre Simon som skulle kunna vara far till den yngre Simon. Bortser vi från de sparsamma notiserna på 1620-talet om Hans Frunck i Nyköping saknas dock någon sådan släkting i källmaterialet varför det mesta talar för att det är far och son:

- 1651 benämns den yngre Simon med patronymikon Simonsson.
- Redan 1648 benämns den unge Simon med attributet M[ästare]. Han var alltså redan då

⁴⁶ Mantalslängder, Västmanlands län 1654, fol. 436v.

⁴⁷ Skultuna C:2 sid. 1 (1664, #11).

en yrkesskicklig hantverkare. Hantverksskickligheter liknande denna gick i arv från far till son; se till exempel Ljung (1957, 26).

- Man kan också konstatera att termen junior enligt SAOB avser just att skilja namnets bärare från en äldre (vanligtvis fadern) med samma namn. SAOB:s äldsta belägg för junior i denna betydelse kommer från 1661.⁴⁸
- Eftersom vi dessutom har med en Karl Frunck, med största sannolikt den Karl som föds 1627, ligger det nära till hands att dra slutsatsen att vi här har att göra med far och två söner Frunck, där sonen Simon är en äldre son som i mantalslängden listas mellan fadern och den yngre brodern Karl.

Den yngre Simon Frunck var rimligen född innan födelseböcker börjat föras i Skultuna och bör 1653 varit mer än 31 år gammal.⁴⁹ Att han skulle vara född under perioden 1631–1634, då födelseuppgifter saknas, är en möjlighet, men han skulle då bara vara i de övre tonåren 1648. Mot detta talar dessutom dels den ordning i vilken de tas upp i längden (rimligen är ordningen fader, äldre broder, yngre broder), dels att både den yngre Simon och Karl anges som huvudmän för sina respektive hushåll (sannolikt gifta) samt dels att han anges med attributet M[ästare]. Jag kommer i fortsättningen med Simon Frunck att syfta på fadern och med Simon Simonsson Frunck och Karl [Simonsson] Frunck att syfta på sönerna.

Ytterligare ett problem är nu vem som är mor till Simon Simonsson Frunck? Det finns tyvärr dock ingen grund för att ens framställa några hypoteser eftersom vi alls inget vet om hustru Katarinas ålder under den period som vi ser att hon förekommer i källmaterialet. Det kan vara hon men det behöver inte vara det.

Perioden 1669–1674

Efter en period 1665–1668 utan belägg återkommer Simon Frunck i mantalslängderna 1669 samt 1671–1674; volymen för 1670 är skadad just på den plats där han sannolikt förekom. Under åren 1669, 1671 och 1672 är mantalet två, medan det går ner till ett för åren 1673 och 1674. Det sista året 1674 avses sannolikt endast hans änka eftersom han avled den 14 september 1673.⁵⁰

Frågan är nu om vi har att göra med Simon Frunck eller Simon Simonsson Frunck? All litteratur har genomgående antagit att dödnötisen avser Simon Frunck. Detta har tagits för givet utan någon diskussion men jag menar att an-

⁴⁸ SAOB 13, sp. J281.

⁴⁹ Se fotnot 38.

⁵⁰ Mantalslängder Västmanlands län 1669 fol. 87r, 1671 sid. 227, 1672 sid. 385, 1673 sid. 27 och 1674 sid. 41 samt Skultuna C:2 (1673/#40).

tagandet inte är hållbart, givet den information som är tillgänglig. Litteraturen har heller inte diskuterat när Simon Simonsson Frunck avlider. Möjligheten att han lever kvar i Skultuna parallellt med fadern under denna period kan avföras eftersom vi bara har belägg för en Simon i mantalslängderna, som nu förs kontinuerligt. Hade funnits kvar hade rimligen mantalslängderna och kyrkobokföringen även under denna period fortsatt att göra åtskillnad mellan fadern och sonen.

Vilka möjligheter finns kvar? Antingen måste sonen eller fadern ha avlidit eller flyttat från orten före 1673. Att *a priori* tänka sig att en av dem flyttat är inte orimligt. Det är under denna period (1668–1670) som Bjurfors mässingsbruk byggs ut. Det anläggs i Norberg 1667. En möjlighet skulle kunna vara att någon av dem, i så fall troligast Simon Simonsson Frunck flyttat dit. Problemet är bara att ingen av dem kan beläggas i materialet där. Vi skall senare konstatera att medlemmar av slakten flyttar dit och kan beläggas i mantalslängderna för Norberg från och med 1669. Dock ingen Simon! Minst en av de som flyttat till Bjurfors mässingsbruk var dock med största sannolikhet bror till Simon Simonsson Frunck.⁵¹

Det skulle också kunna vara så att Simon Simonsson Frunck avlider före 1669 och det är Simon Frunck som avlider 1673. Något skäl för att det skulle vara på det sättet har inte heller presenterats i litteraturen. Detta alternativ kan inte uteslutas, men med tanke på männens åldrar är det motsatta mer sannolikt: Att fadern avlider före sonen. Vi har tidigare konstaterat att Simon Frunck bör ha varit född före 1600, sannolikt till och med före 1595. Han skulle alltså vara minst 73 år gammal 1673; troligen närmare 80 år eller mer. Simon Simonsson Fruncks ålder är mer osäker. I enlighet med vad som argumenterats ovan bör han vara över 50 år gammal 1673. Slutsatsen är därför att Simon Frunck har avlidit före 1669 och att det är Simon Simonsson Frunck som avlider 1673.

Kristian [Simonsson] Frunck i Skultuna

Trådmästaren Kristian Frunck uppges av Leijonhufvud (1909, sid. 589) vara

⁵¹ Bjurfors mässingsbruk förekommer i mantalslängderna från 1669 (Landskontorets exemplar). Det sker dock i form av en lös lapp som ligger instucken i fascikeln för 1672 och som redovisar åren 1669–1672. Det kan förklara att Riksarkivets exemplar av mantalslängderna börjar sin redovisning av bruket 1672. Allmänna beskrivningar om Bjurfors finns i Ångman (1835, sid. 170f) och Kihl (1976).

född 1662 och son till Karl [Simonsson] Frunck och hans hustru Karin. Det enda belägg som finns för födelseåret är indirekt via hans dödsnotis 22 februari 1736 där han vid dödsfallet uppges vara 74 1/4 år.⁵² Rimligen borde detta istället tolkas som att han är född i slutet av 1661. Några direkta uppgifter om föräldrar finns inte. Uppgiften om föräldraskapet är alltså ett antagande.

Däremot innehåller kyrkböckerna indirekta belägg, som rimligen borde ha observerats av Leijonhufvuds uppgiftslämnare, för att han *inte* var son till Karl [Simonsson] Frunck. De första husförhörslängderna, som omfattar perioden 1681–1688, meddelar nämligen att han »inhyses modern».⁵³ Eftersom Karl [Simonsson] Frunck med hustru och barn redovisas på annan plats i samma längder bör fadern alltså ha varit död. Det verkar på denna grund alltså inte troligt att han var son till Karl. Av detta följer dessutom att Kristian Fruncks mor levde i vart fall 1681.

En systematiskt genomgång av mantalslängderna visar att vid Skultuna bruk fanns en träddragare, senare trädmästare, Kristian Frunck från och med 1678. Det intressanta är dock att han 1678, 1679 samt 1687 betecknas Kristian Simonsson Frunck. Här har vi alltså ett direkt bevis för att han *inte* var son till Karl [Simonsson] Frunck. Frågan är då vem som var hans far?

Kristians första framträdande i mantalslängderna är konsistent med att han var född 1661, med hänsyn till att han då skulle vara en ensamstående person i eget hushåll som blir skattskyldig. Åldern är vid detta tillfälle ungefär 16 år.⁵⁴ Även om vi inte kan vara säkra på att födelseåret är korrekt är han med största säkerhet inte den Kristian som föds 1629, son till Simon Frunck, eftersom han då skulle ha varit över 100 år när han dog 1736. Eftersom Simon Frunck sannolikt avlider mellan 1664 och 1669 och vi saknar födelseböcker kan vi inte utesluta den logiska möjligheten att han var far till Kristian Frunck och född på tidigt 1660-tal. Mer sannolikt är dock att han är son till Simon Simonsson Frunck (död 1673).

Detta leder till att man möjligen kan se en viss logik i Fruncks (<1845) och Örnbergs (1885, sid. 147) redovisning av släktens äldre led då de ju hade Kristian (död 1736) som son till Simon Frunck. De hade dock inte klart för sig att det fanns två Simon. Vilket källmaterial som ledde Örnberg till denna slutsats är dock inte känt. Eftersom han tjänstgjorde i Kammarkollegiet, som

⁵² Skultuna C:4 sid. 209/fol 207v.

⁵³ Skultuna AI:1 fol. 29v, 76v. Denna observation har gjorts av Göran Ekberg.

⁵⁴ Den undre gränsen för skattskyldighet var 15 år sedan 1652; se Lext (1967, sid. 43).

då innehöll Kammararkivet, kan man dock inte utesluta att han använt sig av åtminstone vissa mantalslängder.⁵⁵ Det är alltså möjligt Örnberg korrekt konstaterat att Kristian inte var son till Karl även om han inte hade klart för sig att det fanns två möjliga Simon Frunck att beakta för faderskapet.

Det finns slutligen två omständigheter i mantalslängderna som ger ytterligare information. För det första: Om födelseåret 1661 är korrekt var Kristian Simonsson Frunck ca 16 år och ogift när han först redovisas som ett eget hushåll i mantalslängderna. Det skall jämföras med Gabriel [Karlsson] Frunck som var 24 år och gift när detta skedde. Han har istället redovisats under faderns hushåll i flera år. Även det leder oss till att Kristians far inte finns på orten eller var död, vilket även följer av ovan refererade notiser i husförhållningarna. Detta är förenligt med att hans far är död eller visats på annan ort oavsett vem han var.

För det andra: Karl [Simonsson] Frunck och Gabriel [Karlsson] Frunck var brännugnsmästare. Hade Kristian varit son till Karl hade man förväntat sig att han, som den äldre sonen, också hade varit brännugnsmästare. Nu är han först tråddragare och sedan trådmästare. Exakt hur man skall tolka detta är lite oklart. Nu redovisas ju visserligen Simon Simonsson Frunck i bland annat mantalslängderna 1653–1654 som M[äster] liksom Simon och Karl Frunck. Detta skall sannolikt tolkas som att även han var brännugnsmästare. Om han var far till Kristian, varför blev då inte Kristian brännugnsmästare? Jag har gjort gällande att det var Simon Simonsson Frunck som dog 1673. Kristian var då, om vi litar på att han var född 1661, bara cirka tolv år gammal. Han kan knappast då ha varit fullt utlärd och därför kan inte fadern fullt ut ha traderat sina yrkeskunskaper.

Det finns publicerade uppgifter om två söner till Kristian Simonsson Frunck som inte återfinns hos Leijonhufvud. Ericsson (1996) meddelar att glasmästaren Peter Frunck i Åbo dött barnlös som flykting i Stockholm 1743 efterlämnades änkan Margareta Kidron. Han ärvdes av brodern Kristian Frunck (ca 1703–1777), snickarmästare i Jönköping och gift med Märta Andersdotter Hamnell (1689–1768).⁵⁶ Peter och Kristian är med största säkerhet identiska med Kristian Simonsson Fruncks söner Per (född 24 januari 1701) och Kristian (född 13 november 1703). Se vidare stamtavlan nedan. Uppgif-

⁵⁵ Hildebrand (1961, sid. 277).

⁵⁶ De källor som återöppas för detta är Jönköpings rådhusrätt BI:20 (registratur april 1744) samt AIIa:104 (inteckningsprotokoll 27 juni 1747). Se även Jönköping Kristina AI:2 fol. 33v.

terna om bröderna Peter och Kristian Frunck finns även hos Frunck (<1845) om än inte så detaljerat.⁵⁷

Anders Frunck

Den 29 juni 1666 vigs i Skultuna Anders Simonsson Frunck med Maria Ersdotter och den 4 april 1667 föds sonen Karl.⁵⁸ Detta är med säkerhet samma Anders Simonsson Frunck som uppträder i mantalslängderna i Bjurfors 1669–1681.⁵⁹ Han uppges i mantalslängderna vara brännugnsmästare. År 1669 förekommer han ensam men alla andra år finns han i mantalslängden med sin hustru. Därutöver finns Anders Frunck och hans hustru upptagna i två bänklängder för Avesta kyrka. Av dessa längder är en odaterad (men bunden efter längden för 1670) och den andra är daterad 21 november 1694. Anders Frunck finns nämnd i båda men hans hustru enbart i den första. Anders Frunck bör alltså ha varit i livet ännu 1694, men inte hans hustru.⁶⁰

Anders Frunck finns dessutom omnämnd i litteraturen två gånger där han uppges ha en son Johan respektive en dotter Katarina. Hedberg (1949, sid. 223) meddelar att en Johan Andersson Frunck var bokbindarlärling hos Henrik Keijser åren 1687–1694. Han uppges vara son till Anders Frunck och Maria Ersdotter, samt vara född vid Avesta mässingsbruk, med vilket säkerligen avses Bjurfors mässingsbruk. Vilken eller vilka källor dessa uppgifter härrör från meddelas inte. Johan Andersson Frunck kan möjligen vara identisk med en Johan Frunck vid Vällinge mässingsbruk som finns i mantalslängderna åren 1689–1699 och sannolikt var gift.⁶¹

⁵⁷ Skultuna C:3 [1701 & 1703]. Det är inte helt självklart att Per/Peter Frunck är identisk med rotebåtsmannen Petter Frunck som återfinns i Stockholm 1741 eftersom namnet Frunck vid denna tid börjar förekomma som båtsmansnamn och soldatnamn; se Mantalslängder Stockholm 1741 sid. 1B.

⁵⁸ Skultuna C:2 sid. 7 och 12.

⁵⁹ Mantalslängder, Västmanlands län 1672 sid. 249, 1673 sid. 254, 1674 sid. 249, 1675 sid. 244, 1676 sid. 268, 1677 sid. 279, 1678 sid. 296, 1679 sid. 340, 1681 sid. 316 samt Länsstyrelsen i Västmanland, Landskontoret EIII:5 (1672; löst ark i fascikeln för 1672 omfattande Bjurfors mässingsbruk 1669–1672), EIII:6 (1673, 1674, 1675), EIII:7 (1676, 1678, 1679), EIII:8 (1680, 1681).

⁶⁰ Avesta OI:a3 fol. 7r, 10v. Det kan synas något märkligt men Bjurfors bruk låg lite avlägset i förhållande till Norbergs kyrka och bruksfolket hade därför, *de facto* men inte *de jure*, rätt att gå i kyrkan i Avesta som var mycket mer närbelägen. Av detta skäl finns bruksarbetare vid Bjurfors mässingsbruk antecknade i såväl Avesta kyrkoarkiv som i Grytnäs kyrkoarkiv (moderförsamling till Avesta). I mantalslängderna är dock Bjurfors mässingsbruk upptaget under Västmanlands län.

⁶¹ Mantalslängder, Södermanlands län 1689 fol. 412r, 1690 sid. 776, 1691 fol. 517v, 1692 fol.

Strokirk (1920, sid. 169) meddelar dessutom att Anders sannolikt var far till en Katarina Frunck, född 1670 på Bjurfors bruk och död 1729 i Avesta, som 1689 skall ha gift sig med postmästaren Olof Avelin i Avesta.⁶² Strokirk har sannolikt haft Hülphers (vol 4, sid. 6) som utgångspunkt för sin gissning.⁶³

Det finns dock ingen samtida evidens för Katarina Fruncks existens. Olof Avelin gifter sig verkligen i slutet av oktober 1689 med Maria S[...]dr på Askön (en gård i Grytnäs socken). Det finns inga belägg för att Maria tillhörde släkten Frunck.⁶⁴

Norberg (1956, sid. 262f) meddelar dock att Olof Avelins hustru hette Kristina Frunck hänvisandes till sonen Gabriel Avelin dödnöti i vilken det sägs att fadern var

»... postmästaren och kronovägaren Olov Avelin och modern madame Kristina Frunk.»⁶⁵

Min tolkning är därför att Olof Avelin var gift två gånger och att han gift om sig ganska snart efter den första fruns frånfälle. Strokirks uppgivna födelseår för Olof Avelins barn (1690, 1691, 1692, 1701, 1703 och 1705 samt ett barn med okänt födelseår som dött ung) är också förenligt med att det rör sig om två kullar med olika mödrar. Gabriel Avelin var född 1703 enligt Strokirk. Olof Avelins första hustru hette Maria och kom sannolikt från Grytnäs och den andra hette Kristina Frunck och kom från sannolikt Bjurfors.

Vem som var far till Kristina Frunck är oklart. Såväl Anders Simonsson Frunck och Karl Simonsson Frunck (se nedan) kan knytas till Bjurfors från och med 1669, även om den senare inte är gift förrän 1672, och är därmed tänkbara kandidater.

Frågan vem som var Anders Simonsson Fruncks far låter sig heller inte

344f, 1693 fol. 410r, 1695 fol. 646v, 1696 fol. 422v och 1699 fol. 398r.

⁶² Uppgiften om giftermålet återfinns också Kugelberg (1894, sid. 244), som dock inte meddelar något födelseår för Katarina, och hos Grape (1951, sid. 34) som även anger bröllopsdagen som 2 september.

⁶³ Om Olof Avelin se även Andersson et al (1900–1911, sid. 260) och Odén (1902, sid. 81, #1065).

⁶⁴ Grytnäs C:1 fol. 3v, J:1. Olof Avelin uppträder i mantalslängderna för Avesta[fors] 1690 och är då gift. Strokirks uppgift om att han avlider 1727 verifieras av mantalslängden för 1728 då han uppges vara död. Hustrun lever fortfarande 1727. Mantalslängder Kopparbergs län 1690 fol. 43v, 1728 sid. 81 och 1729 sid. 81.

⁶⁵ Avesta F:1 10 juli 1766, #23.

besvaras med full säkerhet. Med tanke på att Simon Simonsson Frunck blir far (sannolikt) 1662 och med säkerhet 1664 och Karl [Simonsson] Frunck blir far 1665 verkar det dock inte orimligt att de har en bror som blir far 1667. Att som Leijonhufvud påstå att Anders antagligen skulle ha varit son till Simon Frunck är därför inte orimligt.

Bjurforsgrenen

Den äldre litteraturens äldsta uppgift för Bjurforsgrenen är den Simon Frunck som 1724 får sonen Jakob Fredrik Frunck.

I mantalslängderna kan vi emellertid vid Bjurfors mässingsbruk under perioden 1669–1720 belägga fyra olika Frunck: För det första Anders Frunck belagd 1669–1681 och som behandlats ovan. För det andra Karl Simonsson Frunck som förekommer från 1669 till 1709. För det tredje Jakob Simonsson Frunck 1678–1700. För det fjärde Simon Frunck 1707–1740.⁶⁶

Sannolikt är Simon Simonsson Frunck far till Karl och Jakob Simonssöner. Vad talar för detta? Det finns två saker, patronymika och den tidpunkt som de uppträder i mantalslängder och kyrkoarkiv. Man nog också utesluta att någon av dem är son till Simon Frunck. Karl Simonsson Frunck i Bjurfors skulle i så fall ha varit bror till Karl [Simonsson] Frunck i Skultuna vilket inte är sannolikt. Eftersom Jakob verkar vara den yngste bör detta också utesluta Simon Frunck som far.

Detta resonemang leder till att Kristian Simonsson Frunck i Skultuna är broder till Karl Simonsson Frunck i Bjurfors; sannolikt yngre broder då Kristian uppträder senare i mantalslängden än Karl. Han är också bror till Jakob Simonsson Frunck i Bjurfors men det är oklart vem av dem som är född först.

Jakob Simonsson Frunck avlider 1699 eller senast år 1700. I mantalslängden för 1700 finns endast hans namnlösa hustru kvar.⁶⁷ Samma sak gäller för Karl Simonsson Frunck, som avlider 1708 eller senast 1709.⁶⁸

Från och med 1707 uppträder en Simon Frunck i Bjurfors. Leijonhufvud uppgger att det är han som 1724 blir far till Jakob Fredrik Frunck. Eftersom

⁶⁶ Karl Simonsson Frunck i Bjurfors är sannolikt identisk med den Karl Frunck som omnämns av Norberg (1957, sid. 421) i Avesta 1681. Se till exempel Mantalslängder Västmanlands län 1681 sid. 316.

⁶⁷ Mantalslängder Västmanlands län 1700 fol. 649v.

⁶⁸ Mantalslängder Västmanlands län 1709 fol. 1912v.

båda är beredare verkar detta sannolikt, även om uppgiften inte har kunnat verifieras. Givet att Simon är far till Jakob Fredrik är han sannolikt son till Jakob Simonsson Frunck. Vi skulle då få sekvensen Simon–Jakob–Simon–Jakob Fredrik vilket inte motsäger den härledda filiationen. Jag benämner honom därför fortsättningsvis Simon [Jakobsson] Frunck. Hans hustru Brita Jansdotter avlider enligt mantalslängderna senast 1729. Året därpå är han dock gift igen med en till namnet okänd kvinna. Hon finns också upptagen (dock även här utan namn) i Avestas bänklängd för 1739.⁶⁹

Det är känt att Simon [Jakobsson] Frunck hade dottern Anna, född före 1724 i sitt första äktenskap och enbart är känd till namnet.⁷⁰ Möjligen är hon identisk med Anna Kristina Frunck, känd i Nora 1741–1748. Hon var senast 1741 gift med snickaren Olof Sederström och mor till barnen Lars (född 28 juli 1742) och Hedvig (född 9 januari 1745), båda födda i Nora. Denna gissning har dock inte kunnat verifieras; exempelvis är Anna Katarinas födelsort okänd.⁷¹

Simon [Jakobsson] Frunck är dessutom den ende i släkten som finns upptagen i mantalslängden för Bjurfors mässingsbruk under 1720- och 1730-talen. Därför är han, i sitt andra äktenskap, med stor sannolikhet far till linvävaren Peter Frunck (född 1731) och Kristina Frunck (född 1738), båda födda i Bjurfors, Norberg. Att så är fallet har dock inte kunnat verifieras.

Linvävaren Peter Frunck dog barnlös 55 år gammal 1785 i Giresta, Stora Rytterne. Enligt dödnótisen där föddes han 1731 i Bjurfors, Norberg. Han gifte sig 1755 i Haraker med Stina Persdotter Westman, född i Munktorp.⁷²

Hustrun Kristina Frunck föddes 1 februari 1738 i Bjurfors, Norberg. Död 23 februari 1794 i Bjurfors, Norberg. Gift 1:o före 1761 med gallmejamjölnaren Jan Danielsson Lilja i Bjurfors. Född 1732 i Bjurfors, Norberg. Död 2 januari

⁶⁹ Avesta OI:a3 fol. 52, Mantalslängder Västmanlands län 1707 fol. 1076v, 1729 sid. 1276 och 1730 sid. 2517.

⁷⁰ Norberg AI:2.

⁷¹ Carl-Göran Backgård har vänligen uppmärksammat mig på Anna Katarina Fruncks existens. Se Nora A I:3B sid. 271, Nora C:1 sid. 145, sid. 201, samt Mantalslängder Örebro län 1742 sid. 435, 1744 sid. 512, 1745 sid. 496, 1746 sid. 492, 1747 sid. 543.

⁷² Rytterne församling AIa:4 [#80 Giresta], Fa:1 [#22 1785] och Harakers församling EI:1 [#11 1755]. Bouppteckningen, Snevringe häradsrätt FII:6 nr 361, ger inga upplysningar om hans härkomst eller arvingar.

1767 i Bjurfors, Norberg. Gift 2:o ca 1768 med brännugsdrängen Per Persson Bäckström i Bjurfors, Norberg, född 1747.⁷³

Ännu en eller två Simon Frunck

Förutom de personer med namnet Frunck i Skultuna som redovisas ovan samt i släkttavlan nedan har jag för den period som avhandlas lokaliserat en eller eventuellt två Simon Frunck vars identitet inte kan säkerställas. Dels finns i mantalslängderna 1698 och 1699 under Skultuna mässingsbruk en Simon Frunck.⁷⁴ Dessutom finns vid Nacka mässingsbruk 1689 och 1690 ytterligare en Simon Frunck.⁷⁵

Det är fundamentalt oklart om det är en och samma person. Det är även oklart om någon av dem är identisk med den Simon Frunck som finns vid Bjurfors mässingsbruk. Det verkar dock osannolikt att personen i Nacka skulle vara identisk med den i Bjurfors.

Personer som felaktigt förts till släkten Frunck

Det förekommer ytterligare sekundäruppgifter som individer som skulle tillhöra släkten Frunck men som kan visas hetat något annat:

Leijonhufvud (1909, sid. 591) omnämner dels en Matts Frunck död 1653 i Skultuna dels en lagman Lars Fruncks änka som begrovs 1716 i Maria Magdalena. Bådas existens är dock beroende på felläsning. Det skall vara Matts Franck och rådman (inte lagman!) Lars Franks änka.⁷⁶

I Jönköping Kristina församling återfinns enligt Jönköpingsbygdens Genealogiska Förenings födelseregister beskjutaren Hampus Frunck vars dotter Elisabeth föds 3 december 1731. Denne Hampus är dock med säkerhet identisk med beskjutaren Hampus Fränk vars döttrar Maria och Kristina föds 9 augusti 1728 och 8 oktober 1729.⁷⁷

⁷³ Norberg AI:6B, Avesta AI:2 sid. 52 och 55, Avesta AI:3, Avesta AI:6 fol. 183, Avesta C:1 [#11 1761, #3 1763, #9 1766], Avesta F:1 [#2 1767] och Avesta F:2 [#3 1794].

⁷⁴ Mantalslängder Västmanlands län 1698 fol. 93r, 1699 101v.

⁷⁵ Mantalslängder Södermanlands län, 1689 fol. 407r, 1690 fol. 779 r.

⁷⁶ Angående Matts Franck se Västmanlands läns mantalslängd 1636 fol. 603 och Skultuna C:1 sid. 98. Leijonhufvud hävdar att han är nämnd 1635. Om det är någon annan källa än nämnda mantalslängd (upprättad 19 februari 1636) som avses är det i så fall oklart vilken som avses. Angående Lars Franks änka se Maria Magdalena FI:1 (19 april 1716, #103).

⁷⁷ Jönköpings Kristina C:3 fol. 303r, 325r och 361r. Uppgiften kvarstod trots påpekande under första halvåret 2006 ännu i april 2007.

Släkten Fruncks stamtavla

På basis av ovanstående genomgång kan jag nu redovisa en reviderad stamtavla för släkten Fruncks äldre led. Den sammanfattas först grafiskt i Figur 6 så att den kan jämföras med tidigare stamtavlor. I de åtföljande familjerna har i det fall födelsedata och dödsdata inte är kända första och sista omnämmandet i källorna angetts.

FAMILJ 1

Simon Frunck. Brännugnsmästare vid Skultuna bruk. Sannolikt född före 1595. Omnämnd i Skultuna 1620–1654. Död före 1669. Gift med *Katarina*. Att hon skulle vara mor till barnen Simon, Maria och Anders är inte belagt. Hon är dock med säkerhet mor till samtliga barn födda 1622–1636.⁷⁸

Barn:

Simon Simonsson Frunck. Se Familj 2.

Maria Frunck. Gift 11 februari 1635 i Skultuna med *Casten Kohn*.⁷⁹

Elsa. Född 15 november 1622 i Skultuna.⁸⁰

Johan. Född 26 december 1624 och död 9 mars 1628 i Skultuna.⁸¹

Karl [Simonsson] Frunck. Se Familj 3.⁸²

Kristian. Född 17 maj 1629 i Skultuna.⁸³

Adam. Född 1 juni 1631 i Skultuna.⁸⁴

Johan. Född 6 november 1634 i Skultuna.⁸⁵

Henrik. Född 24 juni 1636 i Skultuna.⁸⁶

Anders Simonsson Frunck. Se Familj 6.

FAMILJ 2

Simon Simonsson Frunck. Brännugnsmästare vid Skultuna bruk. Sannolikt född före 1622; se ovan. Omnämnd första gången i Sura 1648 och i Skultuna 1653. Död 14 september 1673.⁸⁷ Gift minst en gång. Modern till Kristian Simonsson Frunck död efter 1681.

⁷⁸ Vad gäller källorna om Simon Frunck, se ovanstående diskussion. Ett barn utan namn (möjligen Elsa, Kristian, Adam eller Johan) avlider 6 augusti 1635. Skultuna C:1 sid. 109.

⁷⁹ Skultuna C:1, sid. 94.

⁸⁰ Skultuna C:1 sid. 53. Barnets namn är svårläst på mikrokort/Genline. Kontroll av originalvolymen ger vid handen att det står *Älza*, det vill säga den tolkning Leijonhufvud (1909, sid. 589) gör är korrekt.

⁸¹ Skultuna C:1 sid. 56 och 105.

⁸² Skultuna C:1 sid. 60. Leijonhufvud (1909) sid. 589.

⁸³ Skultuna C:1 sid. 64.

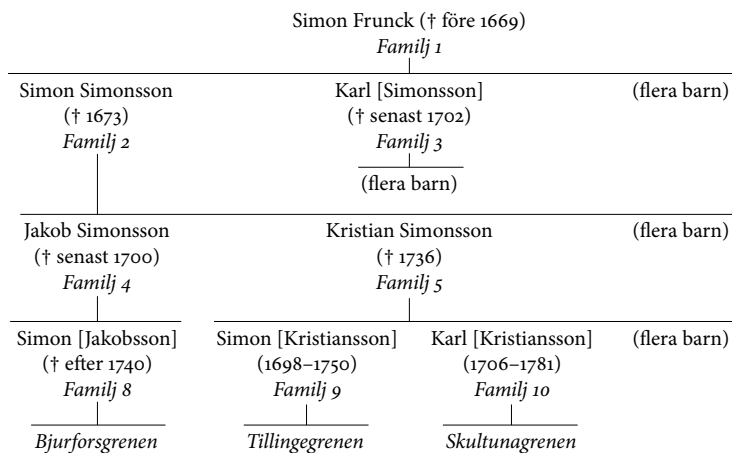
⁸⁴ Skultuna C:1 sid. 72.

⁸⁵ Skultuna C:1 sid. 74.

⁸⁶ Skultuna C:1 sid. 78.

⁸⁷ Ramnäs L1a:2, sid. 94; Mantalslängder Västmanlands län 1653 fol. 476v samt Skultuna C:2 (1673/#40).

Figur 6: Släkten Fruncks rekonstruerade stamtavla.

Barn:

Karl Simonsson Frunck. Omnämnd 1669–1709 i Bjurfors mässingsbruk, Norberg. Gift. Hustrun indirekt omnämnd 21 november 1694.⁸⁸

Jakob Simonsson Frunck. Se Familj 4.

Kristian Simonsson Frunck. Se Familj 5.

Maria Frunck. Född 3 april 1664 i Skultuna. Gift med *Pål Pålsson Keijser*.⁸⁹

F A M I L J 3

Karl [Simonsson] Frunck. Brännugnsmästare. Född 25 februari 1627 i Skultuna bruk, Skultuna. Död senast 1700. Gift med *Karin*. Född (uppskattat) 1633. Begravd 9 mars 1712 i Skultuna 79 år gammal.⁹⁰

Barn:

Gabriel Frunck. Se Familj 7.

Håkan Frunck. Född 27 mars 1673 i Skultuna bruk, Skultuna. Omnämnd som »scholaris» och »i Stockholm».⁹¹

Maria [Karlsdotter] Frunck. Född senast 1688, men sannolikt betydligt tidigare. Gift i Stockholm.⁹²

⁸⁸ Länstyrelsen i Västmanland, Landskontoret EIII:5 (1672; löst ark i fascikeln för 1672 omfattande Bjurfors mässingsbruk 1669–1672), Mantalslängder Västmanlands län 1709 fol. 1912v och Avesta OI:3 fol. 16v.

⁸⁹ Skultuna C:2 sid. 1 (1664, #11) och AI:2 fol. 69v, 70r.

⁹⁰ Skultuna C:1 sid. 60, C:3 [1712].

⁹¹ Skultuna C:2 [1673], AI:1 fol. 15v, AI:2 fol. 65v.

⁹² Skultuna AI:1 fol. 15v, AI:2 fol. 65v. Leijonhufvud (1909, sid. 589) uppger uppenbart felaktigt att hon föddes 1699 eftersom hon hade sonen Karl, född före 1692. Det är okänt vem hon var gift med [Skultuna AI:2 fol. 65v].

FAMILJ 4

Jakob [Simonsson] Frunck. Omnämnd 1678–1700 vid Bjurfors mässingsbruk, Norberg. Gift med *Malin*.⁹³

Barn:

Simon [Jakobsson] Frunck. Se Familj 8.

Lisken. Inga uppgifter kända förutom namnet.⁹⁴

FAMILJ 5

Kristian Simonsson Frunck. Tråddragare. Född (enligt åldersuppgift) 1661. Omnämnd vid Skultuna bruk från 1678. Begravd 22 februari 1736 i Skultuna i en ålder av 74 1/4 år. Gift med *Karin Persdotter Näbb*. Född 4 april 1666 i Skultuna bruk, Skultuna. Död senast 1736 i Skultuna bruk, Skultuna.⁹⁵

Barn:

Elisabeth Kristiansdotter Frunck. Född (enligt åldersuppgift) 1690 i Skultuna. Död 23 mars 1747 i Västerås, 56 år och 9 månader gammal. Gift 1 november 1716 i Skultuna med *Kristian Kristiansson Köhler*.⁹⁶

Kristina/Kerstin Frunck. Född 6 mars 1693. Gift 29 augusti 1714 i Skultuna med *Lennart/Leonard Pålsson Keijser*. Född 11 februari 1692. Utflyttade till Norrköping 17 september 1759.⁹⁷

Annika Frunck. Född 12 september 1695. Död 17 maj 1706.⁹⁸

Simon [Kristiansson] Frunck. Se Familj 9 .

Karl [Kristiansson] Frunck. Se Familj 10 .

Per Frunck. Född 24 januari 1701 i Skultuna bruk, Skultuna. Sannolikt gift med *Margareta Kidron* och död barnlös i Stockholm 1741; se ovan.⁹⁹

⁹³ Mantalslängder Västmanland 1678 sid. 296, 1700 fol. 649v samt Norberg AI:2. Malin uppges här vara mor till Simon [Jakobsson] Frunck samt till Lisken. Med ledning av var i husförhörslängden uppgiften är införd levde hon sannolikt 1716.

⁹⁴ Norberg AI:2.

⁹⁵ Mantalslängder Västmanlands län 1678 sid. 32f, Skultuna AI:1 fol. 29v, fol. 66v, C:2 sid. 8, C:4 sid. 209/fol 207v. Kristian Frunck anges med hustru mantalslängderna 1735 men ej 1736 (Mantalslängder Västmanlands län 1735 sid. 7576 och 1736 sid. 401). Eftersom mantalslängderna enligt 1693 års mantalsinstruktion, se Lext (1987, sid. 266), upprättades i början av året och maken begravs 22 februari 1736 avlider hon sannolikt 1735 men det finns en teoretisk möjlighet att det sker precis i början av 1736. Hennes dödsfall finns dock inte upptaget i dödboken.

⁹⁶ Skultuna AI:2 fol. 138r, C:3 [1716] och F:1 sid. 10. Ingen dödnöts i Västerås E:1 fol. 55v och 56r. Frunck (<1845) uppges att hon föddes 9 september 1690.

⁹⁷ Skultuna AI:2 fol. 134r, AI:3 fol. 51v, AI:4 sid. 93, C:3 [1714]. Se även Stockholms magistrat och rådhusrätt EIIa1:2:109b fol. 1165. Möjligen är detta den Lennart Keijser som omnämns av Helmfrid (1954, sid. 80ff).

⁹⁸ Namnet och övriga data endast kända genom Frunck (<1845). Troligen är hon det Kristian Simonsson Fruncks namnlösa barn som begrovs 20 maj 1706 i Skultuna; Skultuna C:3 [20 maj 1706].

⁹⁹ Skultuna C:3. Uppgiften om äktenskapet bygger uteslutande på Ericsson (1996) medan uppgiften om dödsfallet också meddelas av Frunck (<1845).

Kristian [Kristiansson] Frunck. Snickare. Född 18 oktober 1703 i Skultuna bruk, Skultuna. Död 2 maj 1777 i Jönköpings Kristina. Gift med *Märta Andersdotter Hamnell*. Född (uppskattat) 1685. Död 8 november 1768 i Jönköpings Kristina, 83 år gammal.¹⁰⁰

FAMILJ 6

Anders [Simonsson] Frunck. Omnämnd i Skultuna 1666–1667 och i Bjurfors, Norberg 1672–1694; se ovan. Gift 29 juni 1666 i Skultuna med *Maria Ersdotter*. Död före 1694.¹⁰¹

Karl. Född 4 april 1667 i Skultuna.¹⁰²

Johan Andersson Frunck. Bokbindarlärling 1687–1694.¹⁰³

FAMILJ 7

Gabriel Frunck. Född 22 januari 1665 i Skultuna. Begravd 9 mars 1702 i Skultuna. Gift 1:o med *Brita*. Död 1690. Gift 2:o med *Kerstin*.¹⁰⁴

FAMILJ 8

Simon [Jakobsson] Frunck. Beredare. Omnämnd 1707–1740 vid Bjurfors mässingsbruk, Norberg.¹⁰⁵ Gift 1:o 1711 eller 1712 med *Brita [Jansdotter]*. Död 1728 eller 1729.¹⁰⁶ Gift 2:o 1729 eller 1730 med en till namnet okänd kvinna. Se diskussionen ovan för möjliga barn i detta äktenskap.¹⁰⁷

Barn:

1. *Elisabeth Frunck*. Född 29 mars 1721. Utflyttad till Skultuna mässingsbruk, Skultuna 1754. Gift 1:o med träddragaren *Johan Johansson*. Född 19 juni 1726. Död 1750. Gift 2:o före 1753 med klipparen *Erik Danielsson*. Född 1731.¹⁰⁸

1. *Anna Frunck*. Född före 1724. Inga uppgifter kända förutom namnet. Möjligen identisk med *Anna Kristina Frunck* i Nora; se ovan.¹⁰⁹

1. *Jakob Fredrik Frunck*. Beredare. Född 8 september 1724 i Bjurfors mässingsbruk, Norberg. Död 21 juli 1765 vid Bjurfors mässingsbruk, Norberg. Gift 1747 med *Helena Hero*. Född 28 april 1719 i Horndals bruk, By. Död 1780. Från dessa äkta makar härstammar *Bjurforsgrenen*.¹¹⁰

¹⁰⁰ Skultuna C:3, Jönköpings Kristina F:1 fol. 330v och fol. 309r. Se även Ericsson (1996) som uppger födelseåret 1686 för Märta Hamnell.

¹⁰¹ Skultuna C:2 sid. 7, 12.

¹⁰² Skultuna C:2 sid. 12.

¹⁰³ Uppgiften bygger uteslutande på Hedberg (1949) sid. 223.

¹⁰⁴ Skultuna C:2 4v, C:3 [1702], AI:2 fol. 65v.

¹⁰⁵ Mantalslängder Västmanlands län 1707 fol. 1076v, 1740 sid. 2592 samt Norberg AI:2.

¹⁰⁶ Hustrun Britas patronymikon uppges av Leijonhufvud (1909, sid. 591). Mantalslängder Västmanlands län 1729 sid. 1276.

¹⁰⁷ Mantalslängder Västmanlands län 1730 sid. 2517, Avesta OI:a3 fol. 48.

¹⁰⁸ Avesta AI:a:1 fol. 119v, 120r, Avesta AI:a:5 fol. 147, Norberg AI:4B fol. 142v. Uppgiften från Leijonhufvud (1909, sid. 591) att hon avlidit 1769 i Skultuna har inte kunnat verifieras.

¹⁰⁹ Norberg AI:2.

¹¹⁰ Norberg AI:4B fol. 141r, Avesta AI:a:1, Avesta AI:a:2, Avesta AI:a:3, Avesta AI:a:5 fol. 136, Avesta F:1 (1765 #27), By AI:5 fol. 249v, By C:1b fol. 114v. Uppgiften om Helena Heros dödsår

Simon [Kristiansson] Frunck. Trådmästare. Född 23 oktober 1698 i Skultuna. Död 11 juni 1750 i Skultuna. Gift 20 oktober 1726 i Skultuna med *Stina Andersdotter*. Född 1 februari 1709 i Skultuna.¹¹¹

Barn:

Kristian Frunck. Magister, hovpredikant och kyrkoherde. Född 29 september 1727 i Skultuna bruk, Skultuna. Död 2 september 1796 i Tillinge. Gift 1:o 21 april 1764 på Drottningholm, Lovö med *Kristina Elisabeth Klink*. Född 9 mars 1747 i Stockholm. Död 25 maj 1764 på Drottningholm, Lovö. Gift 2:o 25 maj 1771 i Kungsåra med *Johanna Grau*. Född 19 september 1748 i Arboga stadsförsamling. Död 19 januari 1802 i Björksta. Från barnen i andra äktenskapet härstammar *Tillingegrenen*.¹¹²

Karin. Född 10 mars 1729 i Skultuna bruk, Skultuna. Begravd 9 november 1729 i Skultuna.¹¹³

Hedvig. Född 3 oktober 1730 i Skultuna bruk, Skultuna. Begravd 13 december 1730 i Skultuna.¹¹⁴

Anders Frunck. Född 19 november 1731 i Skultuna bruk, Skultuna. Död 13 februari 1757 i Halmstad.¹¹⁵

Simon Frunck. Mässingsmästare. Född 13 september 1733 i Skultuna bruk, Skultuna. Död 14 april 1770 i Falun.¹¹⁶

Sara Frunck. Född 15 januari 1736 i Skultuna bruk, Skultuna. Död 12 september 1826 på Huseby, Svinnegarn. Gift med prosten *Johan Bäck*. Född 26 januari 1747 i Enköping. Död 26 mars 1826 på Hågeby prostgård, Hågeby.¹¹⁷

kommer från Leijonhufvud (1909, sid. 591), men har inte kunnat verifieras. I den längd över bruksarbetare vid Bjurfors bruk från 1765 som finns i Norberg AI:5d finns hon dock inte upptagen trots att hennes minderåriga och faderslösa barn finns med i längden.

¹¹¹ Skultuna AI:3 fol. 50r, AI:4 sid. 102, C:3 [1698 & 1709], C:4 fol. 105v, F:1 [1750].

¹¹² Arboga stadsförsamling C:2 fol. 89v, Kungsåra C:5 fol. 99v [vigseldatumet hos Leijonhufvud är felaktigt], Lovö C:3 [1764], Skultuna C:4 sid. 125, Tillinge C:5 [1796]. Uppgiften om Kristina Klinks födelse kommer från hennes dödsnotis. Uppgiften Johanna Graus dödsdag från Leijonhufvud. Notisen finns införd med ordningsnummer 6 för 1802 i Björksta F:3 men utan datum. Se även Sorgbrev (1796), Upsala Ärke-Stifts Tidningar (1796, sid. 181), Westerås Stifts-Tidningar (1796, sid. 802; 1807, sid. 350f), Westén (1814, sid. 639ff), Låstbom och Fant (1845, sid. 191), Örnberg (1896, sid. 35), Carlsson (1919–1923, sid. 368) samt Carlsson (1925–1946, sid. 2, 19, 26). Sorgbrev (1796), herdaminnena Westén (1814) samt Låstbom och Låstbom (1845) återger den från Tillinge C:5 felaktiga uppgiften att Kristian Frunck skulle varit född 1730.

¹¹³ Skultuna C:4 fol. 130v och 136v.

¹¹⁴ Skultuna C:4 fol. 145r och 147v.

¹¹⁵ Skultuna C:4 fol. 157v och Halmstad C:3 fol. 191r. I dödsnotisen benämns han Anders Frock, men samma uppgift om tidpunkt och plats för dödsfallet finns i Frunck (<1845).

¹¹⁶ Skultuna C:4 fol. 177r och AI:4 sid. 102 och Frunck (<1845). Se även Mantalslängder Kopparbergs län 1770 [Falu Kristine] sid. 3, 1771 [Falu Kristine] sid. 2f.

¹¹⁷ Skultuna C:4 fol. 206r, AI:4 sid. 102, Svinnegarn C:3 fol. 170, Enköping C:3 fol. 78v, Hågeby C:2 sid. 64 samt Åsunda häradsrätt F:14 #66 1826. Se även Låstbom och Fant (1843, sid. 135) och Norrman (1993, sid. 54, 58 och 74).

Petter. Född 6 oktober 1738 i Skultuna bruk, Skultuna. Död 17 februari 1739 i Skultuna.¹¹⁸
Kristina. Född 7 december 1739 i Skultuna bruk, Skultuna. Begravd 20 april 1740 i Skultuna.¹¹⁹

Elisabeth. Född 21 februari 1741 i Skultuna bruk, Skultuna. Död 29 januari 1742 i Skultuna.¹²⁰

Maria Frunck. Född 11 september 1742 i Skultuna bruk, Skultuna. Död ogift 2 maj 1767.¹²¹

Kristina. Född 29 juni 1746 i Skultuna bruk, Skultuna. Död maj 1747 i Skultuna.¹²²

Johan. Född 1 september 1748 i Skultuna bruk, Skultuna. Begravd 26 februari 1749 i Skultuna.¹²³

Karl. Född 25 oktober 1750 i Skultuna bruk, Skultuna. Död 18 februari 1751 i Skultuna bruk, Skultuna.¹²⁴

F A M I L J 1 0

Karl [Kristiansson] Frunck. Trådmästare. Född 17 september 1706. Död 17 december 1781 i Skultuna. Gift med *Margareta Persdotter*. Född 3 februari 1711 i Sala. Död 12 december 1785 i Skultuna. Från dessa äkta makar härstammar *Skultunagrenen*.¹²⁵

Barn:

Nimrod. Född 2 juli 1735 i Skultuna bruk, Skultuna. Död 3 mars 1741 i Skultuna.¹²⁶

Kajsa. Född 27 september 1736 i Skultuna bruk, Skultuna.¹²⁷

Greta. Född 13 januari 1738. Nämnd senast 1810 i Ingeby torp, Arnö. Gift 6 april 1763 i Arnö med kusken *Johan Söderberg*. Född 1732 i Fellingsbro. Död 23 januari 1797 i Ingeby torp, Arnö.¹²⁸

Kristian Frunck. Trådmästare, glödgare. Född 26 februari 1740 i Skultuna bruk, Skultuna. Nämnd i nattvardsgång sista gången 24 juni 1820. Gift 14 oktober 1766 med *Margareta Andersdotter*. Född 31 mars 1738. Död 18 mars 1811 i Skultuna.¹²⁹

¹¹⁸ Skultuna C:4 fol. 236r och 241r. Leijonhufvuds (1909, sid. 589) uppgift att han avlider 1738 är felaktig.

¹¹⁹ Skultuna C:4 fol. 248r och 250v.

¹²⁰ Skultuna C:4 fol. 257v och 266r.

¹²¹ Skultuna C:5 sid. 4 och AI:4 sid. 102 och Frunck (<1845).

¹²² Skultuna C:5 sid. 31 och F:1 sid. 10.

¹²³ Skultuna C:5 sid. 43 och F:1 sid. 15.

¹²⁴ Skultuna C:6 sid. 56 och F:1 sid. 25.

¹²⁵ Skultuna AI:4 sid. 91, AI:5A fol. 11, AI:5B fol. 18, C:3 [1706], och F:2 [1781 och 1785].

¹²⁶ Skultuna C:4 fol. 200r och 258r.

¹²⁷ Skultuna C:4 fol. 213v.

¹²⁸ Skultuna C:4 fol. 227v, Arnö C:2 sid. 16, Arnö AI:2 fol. 21r, 22v, AI:5 fol. 105, E:1 [1797]. Uppgiften att Johan Söderberg föddes 1732 i Fellingsbro kommer från Arnö kyrkoarkiv. Han har inte kunnat beläggas i Fellingsbro. Observera att den Greta Frunck som Leijonhufvud (1909) omnämner på sid. 591 under Bjurforsgrenen är identisk med Karl [Kristiansson] Fruncks dotter Greta omnämnd på sid. 589.

¹²⁹ Skultuna C:4 fol. 230r, 250r, F:1 [1766], F:2 [1811], AI:5B fol. 15, AI:7 fol. 15, AI:8 fol. 11. Observera att födelsedata hos Leijonhufvud (1909, sid. 589) angående Kristian Frunck är felaktiga. Enligt Skultuna AI:9 fol. 229 avlider han 1820 men någon notis i dödboken finns inte.

Elisabeth (Lisa). Född 15 mars 1742. Död 4 oktober 1798 i Skultuna. Gift 1776 med byggmästaren *Johan Forsman*. Född 1751. Död efter 1814.¹³⁰

Kristina. Född 4 april 1744 i Skultuna bruk, Skultuna. Död 13 april 1829 i Skultuna. Gift 12 april 1777 i Skultuna med krongjutaren *Mats Hornaver*. Född 16 november 1724 vid Bjurfors bruk, Norberg.¹³¹

Petter. Född 30 december 1746 i Skultuna bruk, Skultuna. Begravd 25 juli 1748 i Skultuna.¹³²

Karl Frunck. Färdigmakare, glödgare. Född 24 maj 1752. Död 17 mars 1834. Gift 1:o 7 oktober 1779 i Skultuna med *Kajsa Jansdotter*. Född (uppskattat) 1757. Död 12 juni 1794. Gift 2:o 26 december 1794 i Lillhärad med *Greta Persdotter*. Född 1751 i Hallstahammar (tidigare Svedvi). Död 5 augusti 1834 i Skultuna.¹³³

Avslutning

Den släktforskning som här har redovisats är av ganska traditionellt snitt. Forskningen har dock kryddats av att släkten Fruncks ursprung och äldre led behandlats i litteraturen ett flertal gånger sedan slutet av 1700-talet. När man först stöter på publicerade uppgifter om en släkt man är intresserad av, är det naturligtvis med tacksamhet eftersom det tenderar att underlätta arbetet.

Det visade sig dock vid kontroll av de publicerade uppgifterna att de i många stycken var felaktiga. Den kanske viktigaste revisionen visade sig bli att Simon Fruncks son Karl [Simonsson] Frunck inte alls är ana till dagens alla Frunckättlingar. Istället är det hans bror Simon Simonsson Frunck som är det.

Det man mer generellt kan lära sig från fallet Frunck är att publicerade uppgifter bör tas med en nypa salt. Självfallet gäller detta i synnerhet om det

¹³⁰ Skultuna F:2 [1798] AI:5A fol. 38, AI:5B fol. 46 AI:7 fol. 37. Johan Forsman gift 2:o 1806 med Kristina Ek [Skultuna AI:8 fol. 24].

¹³¹ Skultuna C:5 sid. 14, E:1 [1777], F:2 [1829] och Skultuna AI:5A fol. 32. Mats Hornaver nämnd senast 20 februari 1785. Kristina Frunck kallas änka 1813; Skultuna AI:5A fol. 32 och AI:8 fol. 3.

¹³² Skultuna C:5 sid. 34 och F:1 sid. 17. Enligt Leijonhufvud (1909, sid. 589) föds ytterligare en son Petter 1749, vilken ej finns i födelseboken. Denna uppgift verkar komma från en (felaktig) notering i husförslängden för den ende Petter som återfinns där; Skultuna AI:3 fol. 50r.

¹³³ Skultuna C:5 sid. 66, E:1 [1779], F:2 [1794 och 1834], AI:5A fol. 11, AI:5B fol. 18, AI:7 fol. 16, Lillhärad E:1 [1794]. Greta Persdotter är möjligen identisk med den Margareta Persdotter som föds 27 september 1751 i Hallstahammar; Hallstahammar C:1 sid. 152. Hos Leijonhufvud (1909, sid. 592) är flera uppgifter felaktiga om familjen: (1) Dödsdata för Karl Frunck. (2) Karin Jansdotter uppges i husförhörslängder och dödboken omväxlande vara född 1754 och 1757. Dödboken uppges både att hon var född 1754 och 36 år gammal vid dödsfallet. Den Karin som föds på det av Leijonhufvud uppgivna datumet 11 augusti 1757 i Skultuna var dock dotter till en Olof Matsson. (3) Vigseldatum för det andra giftermålet.

inte redovisas från vilka källor uppgifterna är hämtade. Inom historieveten- skapen är det en tumregel att medan primärkällor som är mer närliggande de händelser de berättar om är att föredra framför de som har större tidsavstånd, så gäller det omvända om forskningsresultat. Det beror delvis på att forskning är kumulativ så att senare forskning kan bygga vidare och korrigera tidigare forsknings misstag, men också på att en del av den tidigare forskningen genomfördes innan det källkritiska genombrottet i början av 1900-talet. Det är väl känt att detta förhållande gäller inom till exempel medelstidsgenealogin. Denna artikels resultat exemplifierar att samma sak gäller den tidiga borgerliga släktforskningen: Resultat från förra sekelskiftet, även om det gäller framstående forskare som Victor Örnberg med flera, bör granskas och konfronteras mot källorna innan de accepteras. Och det kan väl också tjäna som motivering till att jag försökt vara så generös som möjligt när det gäller att ange källor till olika uppgifter.

Källförteckning

För opublicerat arkivmaterial som finns i Nationell ArkivDatabas (NAD) har jag följt de arkivsigna som används där. Om Svar och/eller Genline använder avvikande signa har detta angivits i fotnoter.

I de fall då arkivbildarens namn varit långt har en förkortad form använts som källhänvisning. I källförteckningen anges då den använda källhänvisningen inom så kallade hakparanteser, det vill säga [förkortad källhänvisning].

För opublicerat material används källhänvisningen arkiv, volym, sidnummer/folionummer. För publicerat material används källhänvisningen författare/redaktör (tryckår, sidnummer).

I källförteckningen anges opublicerat material som arkivinstitution, arkivbildare, arkiv, volym. Publicerat material anges som författare/redaktör, tryckår, verksnamn, förlag, tryckort.

Otryckta källor

Genealogiska Föreningens arkiv

Carl Wilhelm Hjort [Hjort (GF)]

Genealogiska Anteckningar om släkter och släktgrenar

Hintze [Hintze (GF)]

Tyskar i Sverige utom Stockholm (kortregister)

Invandrare till Sverige 1500–1900 [Invandrarregister (GF)]

Landsarkivet i Lund

Halmstad kyrkoarkiv (Halland) [Halmstad]

C:3 Födelse- och dopböcker 1750–1773

Kungliga biblioteket

Klemming, Gustaf Edvard (1823–1893) [Klemming (KB)]

Fp. K 3:5 Brev från G. Frunck 1886 (1)

C. U. af Klerckers genealogiska samling [Klercker (KB)]¹³⁴
O. M. Kugelbergs samlingar av släktanteckningar [Kugelberg (KB)]

Warburg, Karl (1852–1886) [Warburg (KB)]

Ep. V 27 Brev från Gudmund Frunck 1877–1886 (17)

Åberg, Lawrence Heap (1851–1895) [Åberg (KB)]

Ep. Å 6:2 Brev från Carl Mindor Frunck 1881 (1)

Riksarkivet

August von Hartmansdorffs samling [Hartmansdorff (RA)]

Volym E4078 Brev från K. D. Frunck 1831 (1)

Emil Hildebrands samling [Hildebrand (RA)]

Volym E6306 Brev från Gudmund Frunck 1890 (1), 1891 (2), odatat (1)

Leufstaarkivet

Kartong 42 och 50

Mantalslängder 1642–1820

Kopparbergs län 44 1690; 80–81 1728–29; 121–22 1770–71

Södermanlands län 36–40 1689–93; 42–43 1695–96; 46 1699

Västmanlands län 12–13 1653–54; 27 1669; 29–38 1669–81; 55–57 1698–1700; 66 1709;

86–87 1729–30; 92–93 1735–36; 97 1740

Örebro län 100–04 1742–47

Stockholms stadsarkiv

Lovö kyrkoarkiv [Lovö]

C:3 Födelse- och dopböcker 1720–1747

Maria Magdalena kyrkoarkiv [Maria Magdalena]¹³⁵

FI:1 Död- och begravningsböcker 1716–1728

Stockholms magistrat och rådhusrätt (Justitiekollegiet, Förmyndarkammaren och Rådhusrättens första avdelning 1637–1924) [Stockholmsmagistrat och rådhusrätt]

EIIa1:2:109b Bouppteckningar 1737

Överståthållarämbetets för uppborärendens arkiv. Kamrerarexpeditionen

GIIa1 Mantals och taxeringslängder 1741 [Mantalslängder Stockholm 1741]

Uppsala landsarkiv

Arboga stadsförsamlings kyrkoarkiv [Arboga]

C:2 Födelse- och dopböcker 1723–1749

Arnö kyrkoarkiv [Arnö]

AI:2 Husförhörslängder 1765–1771

AI:5 Husförhörslängder 1796–1814

C:2 Födelse- och dopböcker 1730–1790

E:1 Lysnings- och vigselböcker 1790–1861

Avesta kyrkoarkiv [Avesta]

AIa:1 Husförhörslängder 1746–1757¹³⁶

AIa:2 Husförhörslängder 1758–1769

AIa:3 Husförhörslängder 1764–1773

AIa:5 Husförhörslängder 1775–1785

AIa:6 Husförhörslängder 1786–1795

¹³⁴ Register i specialläsesalen upprättat 1888.

¹³⁵ Genline använder församlingsnamnet Maria och Svar Maria Magdalena Sthlm.

¹³⁶ Genline och Svar betecknar husförhörslängderna som AI och inte AIa.

- C:1 Födelse- och dopböcker 1760–1775
 F:1 Död- och begravningsböcker 1761–1775
 F:2 Död- och begravningsböcker 1787–1799
 Ola:3 Handlingar rörande kyrkan 1656–1770 (Bänklängder)
- Björksta kyrkoarkiv [Björksta]
 F:3 Död- och begravningsböcker 1788–1830
- By kyrkoarkiv, Dalarnas län [By]
 AI:5 Husförhörslängder 1740–1747
 C:1b Födelse- och dopböcker 1702–1726
- Enköpings kyrkoarkiv [Enköping]
 C:3 Födelse- och dopböcker 1726–1763
- Grytnäs kyrkoarkiv [Grytnäs]
 C:1 Födelse- och dopböcker 1681–1774
 JI:1 Skrivelser och resolutioner från Kungl. Maj:t, länsstyrelse, domkapitel, andra myndigheter och enskilda 1706–1761¹³⁷
- Hallstahammar (före 1943 Svedvi) kyrkoarkiv [Hallstahammar]¹³⁸
 C:1 Födelse- och dopböcker 1710–1764
- Harakers kyrkoarkiv [Haraker]
 EI:1 Lysnings- och vigselböcker 1712–1774¹³⁹
- Häggeby kyrkoarkiv [Häggeby]
 C:2 Födelse- och dopböcker 1787–1852
- Kungsåra kyrkoarkiv [Kungsåra]
 C:5 Födelse- och dopböcker 1754–1774
- Lillhärads kyrkoarkiv [Lillhärad]
 EI:1 Lysnings- och vigselböcker 1703–1861¹⁴⁰
- Länsstyrelsen i Västmanlands län. Landskontoret¹⁴¹
 EIII:5 Mantalslängder 1670–1672
 EIII:6 Mantalslängder 1673–1675
 EIII:7 Mantalslängder 1676–1679
 EIII:8 Mantalslängder 1680–1682
- Nora bergsförsamling kyrkoarkiv (T-län) [Nora]
 AI:3B Husförhörslängder 1733–1742
 C:1 Födelse- och dopböcker 1737–1756
- Norbergs kyrkoarkiv [Norberg]
 AI:2 Husförhörslängder 1705–1728
 AI:4b Husförhörslängder 1748–1757

¹³⁷ Innehåller även kyrkans inkomster och utgifter 1681–1699. Genline betecknar denna volym *L:1 Kyrkl. räkenskaper 1681–1699* men den verkar saknas hos Svar. Volymen skall inte förväxlas med *LIa:1 Räkenskaper för kyrka 1652–1734* vilken av Genline och Svar betecknas *LI:1 Kyrkl. räkenskaper 1652–1734*.

¹³⁸ Genline använder det äldre församlingsnamnet *Svedvi* och Svar *Hallstahammar*.

¹³⁹ Volymen betecknas E:1 av Genline och Svar.

¹⁴⁰ Volymen betecknas E:1 av Genline och Svar.

¹⁴¹ Landskontorets exemplar av mantalslängderna är inte inbundna. Det finns alltså inte någon sammanhängande paginering. De olika årgångarna ligger i fascikelomslag.

- AI:5d Husförhörslängder 1762–1774
 AI:6b Husförhörslängder 1775–1785
- Ramnäs kyrkoarkiv [Ramnäs]
 LLa:2 Räkenskaper för kyrka 1641–1683¹⁴²
- Rytterne kyrkoarkiv [Rytterne]
 ALa:4 Husförhörslängder för Stora Rytterne 1775–1788
 Fa:1 Död och begravningsböcker för Stora Rytterne 1776–1813
- Snevringe häradsrätt
 FII:6 Bouppteckningar 1780–1789
- Skultuna kyrkoarkiv [Skultuna]
 AI:1 Husförhörslängder 1681–1688
 AI:2 Husförhörslängder 1689–1734
 AI:3 Husförhörslängder 1737–1760
 AI:4 Husförhörslängder 1752–1776
 AI:5A Husförhörslängder 1775–1784
 AI:5B Husförhörslängder 1775–1795¹⁴³
 AI:7 Husförhörslängder 1795–1804¹⁴⁴
 AI:8 Husförhörslängder 1805–1814¹⁴⁵
 AI:9 Husförhörslängder 1815–1824
 C:1 Födelse- och dopböcker 1622–1754
 C:2 Födelse- och dopböcker 1664–1679
 C:3 Födelse- och dopböcker 1697–1717
 C:4 Födelse- och dopböcker 1718–1741
 C:5 Födelse- och dopböcker 1742–1774
 C:6 Födelse- och dopböcker 1775–1828
 F:1 Död- och begravningsböcker 1744–1775
 F:2 Död- och begravningsböcker 1775–1835
- Sura kyrkoarkiv [Sura]
 LLa:1 Räkenskaper för kyrka 1656-1688¹⁴⁶
- Svinnegarn kyrkoarkiv [Svinnegarn]
 C:3 Födelse- och dopböcker 1800–1860
- Tillinge kyrkoarkiv [Tillinge]
 C:5 Födelse- och dopböcker 1782–1820
- Västerås domkyrkoförsamlings kyrkoarkiv [Västerås]¹⁴⁷
 EI:1 Lysnings- och vigselböcker 1741–1775
- Åsunda häradsrätt
 F:14 Bouppteckningar 1825–1829
- Uppsala universitetsbibliotek
 Handskrifts- och musikavdelningen
-
- ¹⁴² Genline och Svar betecknar denna volym LI:2.
¹⁴³ Pagineringen omfattar inte alla uppslag.
¹⁴⁴ Volymen har två på varandra följande pagineringar.
¹⁴⁵ Volymen har två på varandra följande pagineringar.
¹⁴⁶ Genline och Svar betecknar denna volym LI:2.
¹⁴⁷ Genline använder namnet Västerås före och Västerås domkyrkoförsamling efter ca 1845. Volymen EI:1 betecknas dessutom E:1 av Genline och Svar.

- Gudmund Leonard Daniel Frunck [Frunck (UUB)]
 Vadstena landsarkiv
 Jönköpings Kristina kyrkoarkiv [Jönköpings Kristina]
 AI:2 Husförhörslängder 1729–1733
 C:3 Födelse- och dopböcker 1713–1734
 F:1 Död- och begravningsböcker 1698–1801
 Revisor Otto Kugelbergs personaliesamling [Kugelberg (ValA)]¹⁴⁸
 Rådhusrättens och magistratens i Jönköping arkiv [Jönköpings rådhusrätt]
 Alla:104 Domböcker 1747¹⁴⁹
 BI:20 Registratur 1744
 FIIa:2 Bouppteckningar och arvskiften 1776–1779
 Örnbergska samlingen
 Volym 10 Släkter på F–G
 Västerås Stifts- och landsbibliotek
 Abraham Hülphers Genealogiska Samlingar [Hülphers]
 Volym 2
 Volym 4

Tryckta källor

Västmanlands läns mantalslängd 1636 fol. 603. Tryckt som Bilaga 1 sid. 281 i Ljung (1957).

Litteratur och duplicerat material

- [Allgemeine Deutsche Biographie], (1878, 1968), *Allgemeine Deutsche Biographie. Achter band*, Neudruck der 1. Auflage von 1878, Duncker und Humblot, Berlin.
- Andersson, A., A. B. Carlsson och J. Sandström, (1900–1911), *Uppsala universitets matrikel 1. 1595–1700*, Uppsala.
- Appelgren, E., (1968), *Vallonernas namn*, Stockholm.
- Bäckmark, M., (2005), Ursprungslistan. Förteckning över ursprungsorter för släkter i svenska släktkalendern, sid. 291–326 *Släktforskarnas årsbok 2005*, Sveriges Släktforskarförbund, Sundbyberg.
- Carlsson, A. B., (1919–1923), *Uppsala universitets matrikel 2. 1700–1750*, Lundequistska bokhandeln, Uppsala.
- Carlsson, A. B., (1925–1946), *Uppsala universitets matrikel 3. 1750–1800*, Lundequistska bokhandeln, Uppsala.
- Dahlgren, E. W., (1923), *Louis de Geer 1587–1652. Hans lif och verk*, senare delen, Uppsala.
- [Deutsche Biographischer Enzyklopädie], (1999), *Deutsche Biographischer Enzyklopädie*, K. G. Saur, München.
- [Deutscher Biographischer Index], (1998), *Deutscher Biographischer Index*, 2. Kumulierte und erweiterte Ausgabe, K. G. Saur, München.
- Douhan,, B., (1985), *Arbete, kapital och migration. Valloninvandringen till Sverige under 1600-talet*, Acta Universitatis Upsaliensis. Studia Historica Upsaliensia 140, Uppsala.
- Edblads, S., (1979), *Nyköpings mässingsbruk*, Sömländska handlingar 37, Södermanlands museum, Nyköping.

¹⁴⁸ Person- och författarregister finns i forskarsalen, VaLA.

¹⁴⁹ Volymen inkluderar även Inteckningsprotokoll för 1747.

- Elgenstierna, G., (1931), *Den introducerade svenska adelns ättartavlor. Med tillägg och rättelser. VI Posse – von Scheven*, P.A. Norstedt & Sönders Förlag, Stockholm.
- Elgenstierna, G., (1934), *Den introducerade svenska adelns ättartavlor. Med tillägg och rättelser. VIII Stålarmlarm – Vollemat*, P.A. Norstedt & Sönders Förlag, Stockholm.
- Ericsson, P., (1996), Frunck, *Genos* 67 sid. 42.
- Erixon, S., (1921a), *Skultuna bruks historia del I:1 Bruksområdet och socknen*. Aktiebolaget Gunnar Tisells tekniska förlag i distribution, Stockholm.
- Erixon, S., (1921b), *Skultuna bruks historia del I:2 Bruksområdet och socknen. Kartbilagor*. Aktiebolaget Gunnar Tisells tekniska förlag i distribution, Stockholm.
- Erixon, S., (1935), *Skultuna bruks historia del II:2 Bruksområdet och socknen*. Centraltryckeriet Esselte Ab, Stockholm.
- Erixon, S., (1972), *Skultuna bruks historia del III*. Almqvist & Wicksell, Uppsala.
- Esseen, C. E., (1921), *Släkten Esseen. Den s.k. Bernshammarsgrenen*, Aktiebolaget Fahlcrantz boktryckeri, Stockholm.
- Florén, A. och G. Ternhag (red.), (2002), *Valloner – järnets människor*, Gidlunds bokförlag i samarbete med Dalarnas forskningsråd, Södertälje.
- Forsberg, K., (1953), *Gusums bruks historia 1653–1953*, Stockholm.
- Frändén, J. P. och B. Hasselberg, (1953), *Gulliksläkten från Hällesjö*, Ågren Boktryckeri Aktiebolag, Örnsköldsvik.
- Frunck, C. D., (<1845), *Frunckska stamtaflan*, avskrift av manuskript i privat ägo.¹⁵⁰ [German Periodicals (1911)], (1911), German periodicals, *The Burlington Magazine for Connoisseurs* 20, sid. 184–186.
- Grape, E., (1951), *Postkontor och postmästare*, Postverkets tryckeri, Stockholm.
- Harnesk, P., (red.), (1962), *Vem är vem. StorStockholm*, Bokförlaget Vem är vem AB, Stockholm.
- Harnesk, P., (red.), (1968), *Vem är vem. Norrland. Supplement. Register*, Bokförlaget Vem är vem AB, Stockholm.
- Hedberg, A., (1949), *Stockholms bokbindare 1460–1800. Band I tiden från 1460 till omkring 1700*, Nordiska museets handlingar 36, Stockholm.
- Helmfrid, B., (1954), *Holmenöden under fyra sekler. Studier i Holmens bruks historia*, Acta Holmnesia, Norrköping.
- Hildebrand, B., (1961), *Handbok i släkt- och personforskning. Del I Metodlära, medeltidsförhållanden, historiografi och bibliografi*, Wahlström & Widstrand, Stockholm.
- Hofberg, H., (1906), *Svenskt biografiskt handlexikon, senare delen L–Ö samt supplement*, ny upplaga, Albert Bonniers förlag, Stockholm.
- Holmquist, H., (1939), Folkuppfostran i kyrka och skola, sid. 65–118 i *Svenska folket genom tiderna. Vårt lands kulturhistoria i skildringar och bilder 4. Den yngre vasatiden*, Tidskriftsförlaget Allhem AB, Malmö.
- von Hueck, W. (red.), (1975), *Genealogische Handbuch des Adels. Adelslexikon. Band III*, C. A. Stark Verlag, Limburg.

¹⁵⁰ Enligt dokumentet har det följande ursprung: »Detta allt ovan skrivna uppsatt av assessor C.D. Frunck å pärmarna af en gammal tysk bok och ordagrant afskrivet av dess sonson studenten Christian Jacob Frunck. Upsala den 12 nov. 1869, kl 12 på natten avslutat.» Den version som kommit mig tillhanda, genom förmedling av Tommy Petré, är dock en avskrift (i minst två led) av det av C. J. Frunck uppsatta manuskriptet.

- von Hueck, S.-M. (red.), (2000), *Genealogische Handbuch des Adels. Gesamtverzeichnis der Band 1–120*, C. A. Stark Verlag, Limburg.
- Kilbom, K. (1958), *Vallonerna. Valloninvandringen, stormaktsväldet och den svenska järnhanteringen*, Tidens förlag, Stockholm.
- Kihl, G. (red), (1976), Bjurfors – Ett gammal brukssamhälle, sid. 162–170 i G. Kihl *Norbergsbocken. En socken beskrivning*, Norbergs kommun.
- Kneschke, E. H. (red.), (1929), *Neues Allgemeines Deutsches Adels-Lexikon. Band III*, Verlag Degener & Co, Leipzig.
- Kugelberg, O., (1894), *Postmästare i Sverige och Finland. Från äldre till närvarande tid. Biografiska anteckningar*, Andréens boktryckeri, Stockholm.
- Leijonhufvud, K. A. K:son, (1909), *Ny svensk släktbok*, P. A. Norstedt & söners förlag, Stockholm.
- Lext, G., (1967), *Mantalskrivningen i Sverige före 1860*, Meddelanden från Ekonomisk-historiska institutionen vid Göteborgs universitet 13, Göteborg. Omtryck 1987.
- Lindblom, K., (1989–1992), *Vallonerna under 1600-talet I–III*, Stockholm.
- Ljung, S., (1957), *Skultuna bruks historia del II:1. Skultuna bruks historia 1607–1860*, (under medverkan av S. Erixon), Svenska metallverken/Västerås, Stockholm.
- Låstbom, A. T. och J.E. Fant, (1843), *Uppsala ärkestifts herdaminne 2*, Uppsala.
- Låstbom, A. T. och J.E. Fant, (1845), *Uppsala ärkestifts herdaminne 3*, Uppsala.
- Malmsten, K. (1939), Den svenska mässingsindustrins uppkomst, sid. 132–178 i *Med hammare och fackla 10. Årsbok utgiven av Sancte Örjans Gille*, Stockholm.
- [Neue Deutsche Biographie], (1996), *Neue Deutsche Biographie*, Duncker und Humblot, Berlin.
- Norberg, P., (1956), *Avesta under kopparbrukets tid 1–2*, Stockholm.
- Norrman, R., (1993), *Konserverade änkor och kvinnor på undantag. Prästänkornas villkor i Uppsala stift 1720–1920 — från änkehjälp till familjepension. Band I:2. Serie I Urkunder och bearbetningar. Stiftshistoriskt uppslagsverk från reformationen till nyaste tid. Uppsala stifts herdaminne*, Stiftshistoriska kommittén i Uppsala, Uppsala.
- Näsmark, A.-L. (red), (1995), *Carl och Erika Frunck och deras ättlingar 1844–1994: en släktkrönika*, Bromma.
- Odén, K.G., (1902), *Östgötars minne. Biografiska anteckningar om studerande östgötar i Uppsala 1595–1900*, Stockholm.
- Pehrsson, P., (1905), *De till Sverige inflyttade Vallonernas religiösa förhållanden. En studie öfver svenskt församlingslif och religionslagstiftning på 1600-talet*, Wretmans Boktryckeri, Uppsala.
- Peltzer, R. A., (1908), Geschichte der Messingindustrie und der künstlerischen Arbeiten in Messing (Dinanderies) in Aachen und den Ländern zwischen Maas und Rhein von der Römerzeit bis zur Gegenwart, *Zeitschrift des Aachener Geschichtsvereins* 30, sid. 235–463.
- Pohl, H., (1977), Kupfergewinnung, Kupferverarbeitung und Kupferhandel in Aachen-Stolberger Raum von 1500 bis 1650, sid. 225–240 i H. Kellenbenz (red.), H., (1977), *Schwerpunkte der Kupferproduktion und des Kupferhandels in Europa 1500–1650*, Böhlau Verlag GmbH, Köln.
- Sahlin, C. (1934), *Valsverk inom den svenska metallurgiska industrien intill början av 1870-talet*, Jernkontorets Bergshistoriska skriftserie N:r 3, Stockholm.
- [SAOB 13], (1934), Ordbok över svenska språket, band 13, Svenska akademien, Lund.
- [SBFI890], (2003), *Sveriges befolkning 1890*, Arkion, Riksarkivet och Sveriges Släktforskarförbund.

- [SBF1980], (2004), *Sveriges befolkning 1980*, Sveriges Släktforskarförbund.
- [SBL 10], (1931), de Besche, sid. 347–384 i *Svensk Biografiskt Lexikon*, band 10, Albert Bonniers Förlag, Stockholm.
- [SBL 13], (1945), Duppengeisser (Toppengiesser), sid. 542–545 i *Svensk Biografiskt Lexikon*, band 13, Albert Bonniers Förlag, Stockholm.
- Schilling, H., (2002), Die frühneuzeitliche Konfessionsmigration, *IMIS-Beiträge 20 (Themenheft Migration in der europäischen Geschichte seit dem späten Mittelalter Vorträge auf dem Deutschen Historikertag Universität Osnabrück in Halle a.d. Saale, 11. September 2002)*, sid. 67–89. [Herausgegeben vom Vorstand des Instituts für Migrationsforschung und Interkulturelle Studien (IMIS) der Universität Osnabrück.]
- [SDB3], (2005), Sveriges dödbok 1947–2003, Sveriges Släktforskarförbund, version 3.0.
- Sikeborg, U., (1995), När släktforskningen blir historieförvanskning. Bilaga 1: Hur bunden var namngivningen?, sid 83–85 i H. Skogsjö (1995b).
- Skogsjö, H., (1995a), När släktforskningen blir historieförvanskning. Bilaga 2: Namngivningen på Åland – traditionstyngd eller fantasifylld?, sid 86–92 i H. Skogsjö (1995b).
- Skogsjö, H. (red.), (1995b), *Släktforskarnas årsbok 1995*, Sveriges Släktforskarförbund, Stockholm.
- Stadin, K., (2005), De starkaste banden, sid. 375–405 i *Signums svenska kulturhistoria*, Bokförlaget Signum, Lund.
- Strokirk, O. F., (1920), *Kultur- och personhistoriska anteckningar III*, Örebro Dagblads tryckeri.
- Strömbom, S., (1935), *Index över svenska porträtt 1500–1850 i Svenska porträttarkivets samlingar, band I*, Nordisk Rotogravyr, Stockholm.
- [Svenska män och kvinnor], (1955), *Svenska män och kvinnor. Band 8*, Albert Bonniers Förlag, Stockholm.
- [Svenskt porträttgalleri], (1901), *Svenskt porträttgalleri, 7. Armén. H. 6. Femte och sjetta arméfördelningarna / med biografiska uppgifter af Otto Bergström*, Tullberg, Stockholm.
- [SSK 1919], (1919), *Svenska släktkalendern 1919 (årgång 7)*, G. Elgenstierna (red.), Albert Bonniers Förlag, Stockholm.
- [SSK 1920–21], (1920), *Svenska släktkalendern 1920–21 (årgång 8)*, G. Elgenstierna (red.), Albert Bonniers Förlag, Stockholm.
- [SSK 1927], (1926), *Svenska släktkalendern 1927 (årgång 9)*, G. Elgenstierna (red.), Albert Bonniers Förlag, Stockholm.
- [SSK 1930], (1929), *Svenska släktkalendern 1930 (årgång 10)*, G. Elgenstierna (red.), Albert Bonniers Förlag, Stockholm.
- [SSK 1943], (1942), *Svenska släktkalendern 1943 (årgång 13)*, G. Elgenstierna (red.), Albert Bonniers Förlag, Stockholm.
- [SSK 1950], (1949), *Svenska släktkalendern 1950 (årgång 14)*, U. Elgenstierna (red.), Albert Bonniers Förlag, Stockholm.
- [SSK 1962], (1962), *Svenska släktkalendern 1962. Ny serie. (årgång 15)*, G. Berg, C. Kempff och B. Furtenbach (red.), Albert Bonniers Förlag, Stockholm.
- [SSK 1978], (1978), *Svenska släktkalendern 1978. Ny serie. (årgång 21)*, G. Berg, B. Broomé och P. Möller (red.), Albert Bonniers Förlag, Stockholm.
- [Sorgbrev (1796)], *Sorgbrev. Frunck, Christian, 1730–1796. Tillkänna gifves: contracts-prostens herr mag. Christian Fruncks saliga död, som timade den 2:dra september 1796, i dess 66:te ålders år.*
- [Uppsala Ärke-Stifts Tidningar (1796)], (1796), N:o 8 Uppsala Ärke-Stifts Tidningar. Utgifne

- den 16 september 1796, i *Uppsala Ärke-Stifts Tidningar. Ifrån och med 1793 till och med 1798*, Johan Fr. Edman, Kongl. Acad. Boktr.
- Wenström, C. E., (1850), *Svenska kongl hof-clericiets historia 4. Ifrån 1800–1850*, Stockholm.
- Westén, A., (1814), *Svenska kongl hof-clericiets historia 3. Ifrån konung Fredrik I:s till närvarande tid*, Örebro.
- [Westermann], (1997), *Großer Atlas zur Weltgeschichte*, Georg Westermann Verlag GmbH, Braunschweig.
- [Westerås Stifts-Tidningar], (1796), *Westerås Stifts-Tidningar No 201. Utgifne den 30 Septemb. 1796*.
- [Westerås Stifts-Tidningar], (1807), *Westerås Stifts-Tidningar No 85. Utgifne den 31 Jan. 1807*.
- Ångman, J. F., (1835), *Försök till beskrifning om Norbergs bergslags härad och dess gama jernbergslag*, Westman lands läns Kongl. Hushållningssällsks handlingar, 6. Häftet, D. Torzell, Västerås.
- [Örnberg, V.], (1884), *Svensk Slägt-Kalender för år 1885 (Första årgången)*, A. L. Normans boktryckeri-Aktiebolag, Stockholm.
- [Örnberg, V.], (1885), *Svensk Slägt-Kalender för år 1886 (Andra årgången)*, Ivar Hæggströms boktryckeri, Stockholm.
- [Örnberg, V.], (1886), *Svensk Slägt-Kalender för år 1887 (Tredje årgången)*, A. L. Normans boktryckeri-Aktiebolag, Stockholm.
- [Örnberg, V.], (1889), *Svenska ättartal för år 1889 (Femte årgången)*, P. A. Norstedt & Söner, Stockholm.
- [Örnberg, V.], (1896), *Svenska ättartal för år 1896 (Elfte årgången)*, Normanska tryckeriet, Stockholm.
- [Örnberg, V.], (1898), *Svenska ättartal för år 1898 (Tolfte årgången)*, Normanska tryckeriet, Stockholm.

Tack

Ett stort tack till Göran Ekberg som meddelat flera viktiga observationer angående släkten Frunck och till Tommy Petré som låtit mig ta del av sin opublicerade forskning kring släkten Frunck inklusive Frunck (<1845). Jag vill även tacka Elisabeth Thorsell, Christina Norén Svensson, Urban Sikeborg och Håkan Skogsjö för kommenterar på tidigare versioner av artikeln, samt Carl-Göran Backgård, Sven-Ove Brattström, Birgitta van Deetjen, Stefan Fredriksson, Chris Henning, Bengt-Göran Nilsson, Helena Nordbäck, Leif Nygård, Stenåke Petersson, Christina Norén Svensson, Per-Åke Svensson och Elisabeth Thorsell för upplysningar av olika slag och hjälp med transkriberingar.